Бухы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Советэй, Министрнүүдэй Советэй орган

Газетэмнай 1921 оной декабриин 21-һээ гарана | № 65 (13689) | 1972 оной мартын 18, суббото | Сэн 2 мүнгэн

...ЭР БУХЭНӨӨ—ҮНДЭР УРГАСАДА

...РЯАЛАНГАА ...ЭДӨӨР АШАГЛАХА

...рэмжэтэ совхоздо 600 центнер обеос сэбэрээрээ тарилгын шанарта хүргэгдөөгүй. Зүгөөр шинг ехэтэй, ургаха хүсэ багатай үрэһэн

XXIV ТҮСЭБТЭ ЮҺЭДЭХИ ЭРШЭ·ШАНАР ДЭЛИСЭ

бии. Түрүүшынхиинь, нара һалхинда хатааха хэмжээнүүд абтаха, харин нүгөөдыень гүрэнтэй андалдажа дүүргэхэеэ байнабди.

– Колхоз, совхозуудта хаагдаһан үрэһэнэй 98 процентнь нютагай эрхэ байдалда тааралһан һайн сортын орооһон байха юм. Бага зэргэ обёосой үрэһэн лэ тиимэ һайн сортын болгогдожо шадагдаадүй байна.

Хоёрдохёор, хабарай тарилгада хэрэглэгдэхэ техникэ заһабарилга захадаа гаража байнхай. Тракторнуудые заһабарилха түсэб дүүргэгдэнхэй. Плуг заһабарилга 80 процент, сеялкэнүүд 71 процентдэ хүргэгдэнхэй. Эдэ үдэрнүүдтэ хабарай тарилгада хэрэглэгдэхэ бүхы техникэ бэлэн болгогдохо юм. Хабарай тарилгада гэнжэтэ тракторнууд бүхыдөө тооной хоёр халаанда хүдэлгэгдэхөөр хараалагдана.

Тарялан, сабшалангай ургаса дээшэлүүлгэдэ наг шэбхэ, минеральна үтэгжүүлхэ ехээр, зүбөөр хэрэглэлгэ горитой нүлөөлхэ байһаниинь элитэ. Тиимэһээ бидэнэр энэ хэрэгтэ онсо анхаралаа хандуулнабди.

Байгша оной ургасада хэрэглэгдэхээр 107 мянга гаран тонно шэбхэ гаргаха гэжэ хэлсэгдэһэн байна. Һүүлэй мэдээгээр, энээнэй 47 мянга гаран тонноинь гаргагданхай. Наг шэбхэ гол түлэб сабшалан дээрэ, овощ, кукуруза, хартаабха, куузику тариха газарта хэрэглэгдэхэ юм.

Наг шэбхэ зөөхэ талаар Ленинэй нэрэмжэтэ, «Коммунизм», «Дружба» колхозуудта урагшатайгаар ябуулагдана. Мүнөө эдэ ажахынууд шэбхэ зөөхэ түсэбөө үлүүлэн дүүргэнхэй. Тингэбэшье энэ шухала хүдэлмэриие гэдэргэ татаха, тоохогүй баримтанууд үзэгдэнэ.

Минеральна үтэгжүүлгэ оробһото ургамалнуудай (10.200 га), кукурузын (1370 га) тарилгада хэрэглэгдэхэ юм. Куузику, хабтаабха, овощ бүхыдөө минеральна үтэгжүүлгэнүүдээр шанаржуулагдаха байна. Гадна 5200 гаран гектар сабшалан дээрэ минеральна үтэгжүүлгэ тараагдахаар хараалагданхай.

Теэд мүнөө дээрээ минеральна үтэгжүүлгэ ехээр дуталдана. Тэрэниие манай ажахынуудта нэмэжэ үгэхэ тон шухала. Юуб гэхэдэ, аймагнай республикынгаа нийслэл Улаан-Үдэ хотын зониие хартаабхаар, овощ болон һайхан һүөөр хангалгада гол һуури эзэлдэг.

Газар үтэгжүүлхэ, уһалха хүдэлмэриие хурданаар, һайн шанартайгаар ябуулха зорилгоор аймаг дотор габшагайгаар ажаллаха хоёр һара мартын 10-һаа соносхогдоод байна. Энэ үедэ наг шэбхэ тарялан, сабшалан дээрэ гаргаха, тарааха, минеральна үтэгжүүлгэ зөөхэ, газар уһалха хүдэлмэри гол түлэб дүүргэгдэхэ юм. Жэшээнь, габшагай хоёр һарын туршада 50 мянган тонно наг шэбхэ зөөгдэхэ, 16 мянга гаран гектарта минеральна үтэгжүүлгэ оруулагдаха, 5570 гектар газар уһалагдаха даабаритай. Мүн энэ хугасаада 2745 гектар сабшалан дээгүүрээ, 730 гектар үндэһөөрөө һайжаруулагдаха байна. Уһалууриин һубаг, ханаабууд сэбэрлэгдэхэ, хаалта боолтонууд шэнэлэгдэн заһабарилагдаха юм.

Нигэжэ аймагай ажахынууд байгша ондо тарялан, сабшалангай ургаса дээшэлүүлжэ, гүрэндөө газар таряалангай продукци түсэбһөө гадуур ехэ худалдаха, нийтын адууһа малаа элдэб зүйлэй тэжээлээр хангаха гэһэн социалис уялгаяа бэелүүлхын түлөө горитой оролдожо байнхай. Һаваһандаа хүрэхэ, һарбайһанаа абаха гээшэ мүнөөдэрэй дайшалхы зорилго мүн.

П. ГОРБУНОВ,
Улаан-Үдын аймгүйсэдкомой хүдөө ажахын управлениин начальник.

КПСС-эй гэшүүн Юрий Анатольевич Калинин локомотив-вагон заһабарилгын заводой локомотив-колесно цехтэ 18 жэлэй туршада ажаллана. Юрий Анатольевич наймадахи табан жэлэй түсэбые 4 жэл 7 һара соо дүүргэһэн юм. Мүнөө энэ нүхэрнай халаанайнгаа нормые 140 процент дүүргэнэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Ю. А. Калинин.

Ц. ЦЫРЕНЖАПОВАЙ фото.

ЕРЭЭДҮЙН УРГАСЫН ЖАСАДА

Газар тарялан, нуга сабшалангаа эзэн ёһоор эдлэжэ, гектар бүхэнһөө оробһо таряа, үбһэ ногоо, шэмэтэ тэжээл ехээр хуряажа шадаал һаа, адууһа малаа олошоруулха, ашаг шэмыень дээшэлүүлхэ аргатайбди. Эдэ бүгэдые хараада абажа, Мухар-Шэбэрэй «Забайкалец» совхозой механизаторнууд, таряашад, хүдэлмэришэд тарялан, сабшалангаа үтэгжүүлгэдэ ехэ анхарал табидаг юм.

Энэ шэнээр эмхидхэгдэһэн совхозой хүдэлмэришэд юһэдэхи табан жэлэй түрүүшын жэлдэ илангаяа эршэ зоригтойгоор хүдэлжэ гараа. Гүрэндэ таряа худалдаха жэлэй түсэб 132,3, һү—127, мяха—111,3 процент дүүргэгдөө.

Оробһо таряанай ургаса дээшэлүүлхэ талаар нёдондо эдэнэр горитой амжалта туйлаа. Жэлэй туршада га бүхэнэй ургаса 3,9 центнерээр дээшэлээ. Хэрбээ урда жэлдэ га бүриһөө 12 центнер таряа хуряаһан байбал, 1971 ондо тэрэнээ 15,9 центнертэ хүргэжэ, бүхыдөө 115.900 центнер таряа амбаартаа оруулаа һэн. Гүрэндэ 2400 центнер таряа худалдаа. Энэнь урда жэлэйхиһээ хоёр дахин ехэ болоно.

Совхоз шубуу үсхэбэрилдэг шэглэлтэй ажахы юм. 1975 ондо 500 мянган галуу тушааха даалгабаритай. Үнгэрэгшэ жэлдэ эндэхид гүрэндэ галуунай 2472 центнер мяха худалдаһан байбал, шэнэ табан жэлэй хоёрдохи жэлдэ тэрэнээ 4900 центнертэ хүргэхэ уялгатай. Бүхыдөө Улаан-Үдын мяханай комбинадта тус тустаа 3,5 килограмм шэгнүүртэй 140 мянган галуун тушаагдахаар хараалагданхай.

Гектар газарай үрэжэл дээшэлүүлэнгүйгөөр эды олон галуу үсхэбэрилхэ арга үгы. Ушар нимэһээ нийтын баялиг — тарялан, нуга сабшаландаа эзэн ёһоор хандаха, саг соонь үтэгжүүлхэ, уһалха, харууһалха зэргэтэй ха юм. Энэ шухала хүдэлмэриие ажахыда лугомелиоративна отряд дүүргэдэг.

Мөөртэ 7, гэнжэтэ 4 трактортай тус отрядые дүршэл ехэтэй механизатор К. Б. Кравцов хэдэн жэл таһалгаряагүйгөөр хүтэлбэрилнэ. Тэдэнэр РСФСР-эй габьяата агроном, коммунист, совхозой главна агроном И. И. Шамановай хүтэлбэри доро лугомелиоративна хүдэлмэри жэлэй бүхы дүрбэн сагта хэгдэдэг юм.

Бидэ һаяхан «Забайкалец» совхозоор ябахадаа, лугомелиоративна отрядай хүдэлмэреэр һонирхобобди.

...1-дэхи отделениин кукурузашан А. А. Радионовой нэгэ участогынь Хоёрдохи массив гэжэ газарта оршодог. Эндэ ерэхэдэмнай, үндэр баян ургасын түлөө тэмсэжэ байһаниинь элирбэ. С-80 түхэлэй тракторараа К. В. Петров һубарилдаад ерэһэн «Беларусь» трактор бүхэнэй тэргэдэ шэбхэ тэрэ дарыдань ашаадхина. Куприян Васильевич хорёод жэлэй туршада трактористаар хүдэлхэ зуураа ажалай баян дүршэлтэй болоһон, хүдөө ажахын түрүүшүүлэй республиканска суглаанда хабаадахадаа «1971 оной социалис мүрысөөнэй отличник» гэһэн значогоор шагнагдаа.

— Шэбхэ зөөлгэдэ 7—8 трактор ябана, үдэртөө 200—250 тонно зөөжэ гарганабди. Тарялан, сабшалан дээрээ эртэ намарһаа эхилээд шэбхэ гарганабди. Сабшаланда 6000 тонно шэбхэ гаргажа, жэлэй түсэб 100 процентээр дүүргэгдөө. Полидо 9000 гаран тонно зөөгдөөд байна. Түсэбынь 80 процентдэ хүрөө. Ехэ наг шэбхэ кукурузын, куузикугай полинуудта зөөгдөө. Мүнөө жэлэй ургасада 14.550 тонно наг шэбхэ гаргажа тарааха даабаряа ойрын үдэрнүүдтэ дүүргэхэ бэзэбди. Хабарзундаа хониной шэбхэ дал сооһоонь гаргаад, томо обоо болгодогбди. Тиихэдэмнай үбэлэй хүйтэндэ хүрэдэггүй, С-80 трактор хашалгүй тэрэниие ашадаг. Отрядаймнай гэшүүн бүхэн өөрынгөө ажалда үнэн зүрхэнһөө хандадаг. Илангаяа механизаторнууд Е. А. Фетисов, М. Е. Кузнецов гэгшэд бусадһаа һайнаар, бүтээсэ ехэтэйгээр хүдэлдэг. Тэдэнэр тус бүридөө 2500—3000 тонно наг шэбхэ зөөжэ гаргаад байна,—гээд, лугомелиоративна отрядай бригадир Константин Борисович Кравцов хөөрэнэ.

Отрядай механизаторнууд тарялан, сабшалан дээрээ наг шэбхэ гаргажа тараахаһаа гадна, минеральна үтэгжүүлгэ ехээр оруулдаг. Мүнөө жэлдэ бүхыдөө 2360 тонно нимэ үтэгжүүлгэ оруулха юм. Минеральна үтэгжүүлгэ агротехникын заабари соо шадамараар хэрэглэхэдэнь, гектар бүхэнэй ургаса хэды шэнээнээр дээшэлхэб гэһэн хэдэн баримта дурдая. 1-дэхи отделениин 293 гектар шэниисын га бүридэ 3 центнер хүртэхөөр азотно үтэгжүүлгэ оруулхадань, гектар бүриинь ургаса 4,7 центнерээр дээшэлээ. Тиихэдэ 2-дохи отделениин Доодо-Хошуунай сабшалангай гектар бүридэ 2,4 центнер хүртэхөөр азотно-фосфорно үтэгжүүлгэ оруулхадань, ургаса 8,2 центнерээр дээшэлээ. Иимэ үтэгжүүлгэ оруулаагүй сабшалангай га бүриһөө 20,8 центнер үбһэн абтадаг һаа, үтэгжүүлгэ хээд байхадань 29 центнер абтана.

— Гектар бүхэнэй үндэр ургаса нэн түрүүн лугомелиоративна отрядай механизаторнуудай оролдосотой ажалаар дээшэлүүлэгдээ, —гээд ажахын главна агроном Иннокентий Иванович Шаманов хэлэнэ.

Юһэдэхи табан жэлэй хоёрдохи жэлдэ совхоз гектар бүриһөө 14 центнер шэниисэ хуряажа, гүрэндэ 18000 центнер таряа тушааха гэһэн уялгатай. Ажахынхид абаһан уялгаяа лаб дүүргэхэ гэжэ найдагдана. Хабарай тарилгада оньһон техникэ бэлэн болоо шахуу, үрэһэ хүрэнгын оробһон сэбэрлэгдэжэ, тарилгын шанарта хүргэгдэнхэй.

Б. ЖАМБАЛОВ,
манай корр.

ЭМХИТЭЙГЭЭР ЭХИЛЭЭ

Доржи Банзаровай нэрэмжэтэ колхозой Үшөөтэйн отделениин хонишод хурьга абалгада һайн бэлэдхэлтэй байба. Хонишодой байха гэр, хонидой хотон хаһа сагтаа һайн шанартайгаар заһагдаа гэжэ тэмдэглэхэ хэрэгтэй. Отара бүхэндэ нормын ёһоор үгтэхэ үбһэ тэжээл хорёодонь оруулагданхай. Эхэ хонидой бүхы отаранууд хурьгашадаар хангагданхай.

Ажахыда хурьга абалга түлэг дундаа. Мэлс Раднаевай отарада 400 гаран хурьгад абтаад, һайнаар түлжүүлэгдэжэ байна. Раднаевай нүхэр Мария Суруновна, хурьгашад Цыренжит Бабуевна Ринчинова болон бусад ажалдаа оролдосотойгоор хандана.

Ажахын мэдээжэ хонишон Ринчин Шарапович Улановай отарада 350 хурьгад абтанхай. Эндэхи хонишод мүнөө жэлдэ 100 эхэ хонин бүриһөө 100 хурьга абажа түлжүүлхэ социалис уялгатай. Энэ ажалша бэрхэ коллективэй үгэдөө хүрэхэнь лабтай. Балдановай отарын хонишод мүнөө 340 гаран хурьгатай болонхой. Ойрын үдэрнүүдтэ 260 гаран хонид хурьгалхаар хараалагдана.

Эндэхи хонишод Буряадай түрүүшын эрдэмтэ Доржи Банзаровай түрэһөөр 150 жэлэй ойе нэрэтэй солотойгоор угтахын түлөө шармайн оролдожо байнхай.

В. БАШАРОВ.

Зэдын аймаг.

АЖАХЫДАА ЭРХИМЛЭБЭ

Хүрбын совхоздо тугалшадай мүрысөөнэй дүн согсологдобо. Хоёр һарын туршада хаража байһан 32 тугалаа сүүдхын туршада толгой бүриин 720 граммаар нэмээһэн III отделениин тугалшан Давлет Галимзянов илаһанда тоологдобо. Галимзянов тугалнуудаа һайнаар харууһалжал шадаһанай ашаар иимэ амжалта туйлаа бшуу. Энэ отделениин тугалшад Дарижап Пинтоева, Максим Турков, Дулма Дондокова, Дулмажаб Гомбоева гэгшэд һайн үрэ дүн туйлажа шадаа гэжэ тэмдэглэхэ шухала.

Мал шахагшадай дундаһаа ухэршэн Ханда Жамбалова эрхимлээ. Энэ нүхэрнай хаража байһан 36 хашараг, бурууднуудаа сүүдхын туршада толгой бүриинь дунда зэргээр 638 граммаар нэмээгээ. Үхэршэд Хандама Пурбуева, Раиса Тугаринова, Цырендоржо Митыпов, Дулма Дарижапова гэгшэд шалгаржа гараба.

Д. ДОРЖИЕВ.

Хори.

Москва—съездэ

Үсэгэлдэр манай республикаһаа һунгагдаһан 15 делегат СССР-эй профсоюзуудай XV съездэ хабаадалсахаар Москва хото ниидэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: доодо таладань (зүүн гарһаа) Зэдын аймагай хонишон Е. Д. Сосорова, Улаан-Үдын ЛВРЗ-гэй инженер Н. А. Врублевская, Улаан-Үдын телефонно-телеграфна станциин хоёрдохи классай телеграфистка Д. Д. Батоцыренова, хүдөө ажахын ба бэлэдхэлэй хүдэлмэрилэгшэдэй профсоюзай обкомой түрүүлэгшэ С. Б. Бальжинимаев, Улаан-Үдын мяханай комбинадай хүдэлмэрилэгшэ Н. М. Лысенко, Буряадай филиалай ахалагша эрдэмтэ И. И. Соктоева; ара таладань байгшад: (зүүн гарһаа) Улаан-Үдын гэр барилгын комбинадай бригадир П. И. Песков, хүдөө ажахын ба бэлэдхэлэй хүдэлмэрилэгшэдэй профсоюзай Кабанскын райкомой түрүүлэгшэ А. У. Дарханов, Бэшүүрэй аймагай Бэшүүрэй совхозой механизатор П. Ф. Слепнев, барилга-хабсаралгын 1-дэхи управлениин шулуушадай бригадир Б. А. Полтарацкий, автотранспортна 1-дэхи предприятиин жолоошон В. П. Потеряхин, Зэдын вольфрам-молибденэй комбинадай забойщик Д. Ц. Самбилов гэгшэд.

С. БАЛДУЕВАЙ. фото.

БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ УКАЗ

БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ ХҮНДЭЛЭЛЭЙ ГРАМОТААР ПОДПОЛКОВНИК И. И. ЯНУШЕВСКИИЕ ШАГНАХА ТУХАЙ

Түрэһөөр 50 наһа гүйсэһэнтэйнь дашарамдуулан, республикын сэрэгэй комиссариадта олон жэлэй туршада һайнаар ажаллаһанайнь түлөө Баргажанай аймагай сэрэгэй комиссариадай военком подполковник **Янушевский** Иван Игнатьевичые Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй **Хүндэлэлэй грамотаар** шагнаха.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Б. СЕМЕНОВ.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь К. МАСЛОВ.

Улаан-Үдэ хото,
Соведүүдэй байшан,
1972 оной мартын 17.

Совет-Пакистан хэлсээнүүд

СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ А. Н. Косыгинай ба Пакистанай Президент Зульфикар Али Бхуттын хоорондо мартын 16-да Кремль соо хэлсээн эхилээ.

Советскэ Союзай ба Пакистанай хоорондохи хоёр талын харилсаанай асуудалнууд, Индостандахи байдал, тэрэшэлэн али али талын һонирходог уласхоорондын бусад асуудалнууд хэлсээнүүдэй үедэ зүбшэгдэһэн байна.

ПАКИСТАНАЙ ПРЕЗИДЕНТЫН ХҮНДЭЛЭЛДЭ

СССР-эй Верховно Соведэй Президиум, СССР-эй правительство мартын 16-да Кремлиин Ехэ ордон соо обед эмхидхэжэ, Пакистанай Исламай Республикын Президент Зульфикар Али Бхуттые хүндэлөө.

Хүндэтэ айлшантай хамта тэрээнтэй суг ябалсаһан хүнүүд обед дээрэ байлсаа.

Советскэ талаһаа СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ А. Н. Косыгин, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын нэгэдэхи орлогшо Д. С. Полянский, бусад байгаа.

Обедэй үедэ А. Н. Косыгин, Зульфикар Али Бхутта үгэ хэлэжэ, хани ёһоор духаряа үргөө.

...кистанай Президент З. А. Бхутто Москва ерэбэ

...анай Исламска Рес... Президент Зульфи... Бхутто мартын 16-да ...эрэгээр Москва ерэ...

...эй Министрнүүдэй Со... Түрүүлэгшэ А. Н. Ко... СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын нэгэдэхи орлогшо Д. С. Полянский, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшын орлогшо В. П. Рубен, бусад тусхай тушаалта хүнүүд Пакистанай ба Советскэ Союзай гүрэнэй тугуудаар гоёон шэмэглэгдэһэн Внуковска аэродром дээрэ Президентые угтаа.

Ниидэлгын поли дээрэ хүндэлэлэй харуул табигданхай байгаа. Мүн гүрэнэй гимннүүд гүйсэдхэгдөө.

ИКП-гэй XIII СЪЕЗД

МИЛАН. (ТАСС). ИКП-гэй XIII съезд эндэ хүдэлмэреэ үргэлжэлүүлһээр. ИКП-тэй автономно социалистнуудай хүдэлөөнэй нэгэдэһэн тухай хүдэлөөнэй секретарь Д. Фьорелло гэгшын мэдүүлхэдэ делегадууд нэрьесэ альга ташаа.

Италидахи мүнөөнэй политическэ оршон байдал тухай ИКП-гэй Политбюрогой гэшүүн Джан Карло Пайетта хөөрэһэн байна. Эзэд баяшуулай эсэргүү добтолгын хэмжээе хархис хүсэнүүдтэй христианско-демократическа партиин холбоо байгуулһые, полициие хашалта хэһээлтэ хэхэ, мүн харата ябуулгануудые гаргаха зэбсэг болгон хэрэглэлгые хараада абаха болоо һаа, энэ оршон байдал угаа аюултайгаар хүгжэжэ болохо байна гээд тэрэ хэлээ. Мүнөөнэй бэрхэтэй хэсүү байдал гүнзэгы социальна ехэ зүрилдөөнһөө, гэгээрэлэй гуримай панхаруд талгаһаа, ХДП-гэй засагые гансаараа эзэрхэн барижа байлгаһаа уламжалан, гүрэнэй аппарадай доройтолгоһоо шалтагаална.

Оюун бэлигтэ интеллигенциин дунда ИКП-гэй хэдэг хүдэлмэри тухай, искусствын партийна шэнжэтэй байдаг тухай Италиин мэдээжэ уран зурааша, ИКП-гэй ЦК-гай хүтэлбэриин гэшүүн Р. Гуттузо хэлээ.

— РИМ. (ТАСС). Италиин коммунистнуудай XIII съездэ КПСС-эй ЦК-гай эльгээһэн амаршалгые, тэрэшэлэн КПСС-эй делегациие толгойлогшо, КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, КПСС-эй Московско городской комитедэй нэгэдэхи секретарь В. В. Гришинэй съезд дээрэ хэлэһэн үгые ИКП-гэй ЦК-гай орган—«Унита» газетэ толилһон байна.

Афганистанай Премьер-Министр Абдул Захир Москваһаа мордобо

Афганистанай Премьер-Министр Абдул Захир мартын 16-да Сочи орохоёо Москваһаа мордобо. Тэрэ хадаа Советскэ правительствын уряалаар Советскэ Союзда албанай хэрэгээр хани ёһоор айлшалжа байнхай. Сочиһоо гадна хүндэтэ айлшан Ташкент ба Самарканд хүрэхэ юм.

Афганистанай ба Советскэ Союзай гүрэнэй тугуудаар гоёон шэмэглэгдэһэн Внуковска аэродром дээрэһээ Абдул Захирые СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ А. Н. Косыгин, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын нэгэдэхи орлогшо Д. С. Полянский, бусад тусхай тушаалта хүнүүд Абдул Захирые мордохуулба.

(ТАСС).

ПАРТИИНА АЖАБАЙДАА

АНХАРАЛАА ТАБЯАД БАЙХАДА...

Түмэр замай Улаан-Үдын отделениин аппарадай партийна эхин организациин тоосоото һунгалтын суглаанай болоходо, партбюро партийна бүлэгүүдые һулаар хүтэлбэрилнэ, тэдэнэй хэжэ байһан худэлмэри харагданагүй гэжэ коммунистнууд шүүмжэлһэн, саашадаа энэ хэрэг һайжаруулха эрилтэ табиһан байха юм.

Тэрэ ажаглалтые тон зүбтэй дээрэ тооложо, шэнээр һунгагдаһан партбюро партийна бүлэгүүдэй худэлмэри һайжаруулха талаар хэмжээ ябуулгануудые хараалһан байна. Тиигэжэ тоосоото суглаанһаа хойшо эндэ эмхидхэгдэһэн партийна бүлэгүүд худэлмэреэ эли бодо һайжаруулжа захалаа.

Энэ талаар диспетчерскэ бүлэгэй коллективэй коммунистнуудһаа бүридэһэн бүлэг онсо шалгарна. Энэл бүлэгэй үүсхэлээр суудхэ соо локомотивай ябасые мянган километртэ хүргэхэ гэһэн мүрысөөн отделениин машинистнүүдэй дунда дэлгэрһэн байна. Тэрэ зорилгодоо хүрэхын тула партийна бүлэгэй коммунистнууд эмхидхэлэй ехэ худэлмэри бэелүүлээ. Тэрэнэй үрэ дүн муу бэшэ. Январь һарын дүн харахада, локомотивуудай ябаса дунда зэргээр 900 километртэ хүрэһэн байна. Энэмнай нормоһоо нилээд дээгүүр бүтээсэ бшуу.

Тус бүлэгэй коммунистнууд һара бухэндэ нэгэ дахин сугларжа, хэһэн худэлмэриингөө дүн хаража үзэдэг, ерэхэ үедэ бүтээхэ хэрэгээ тодорхойлдог заншалтай. Шухала сагай гараа хада, тэдэнэр сагаа хүлеэжэ байнгүй, дары суглаа зарлажа, табигдаһан асуудалаа шиидхэдэг юм.

Партийна бүлэгүүдэй худэлмэри улам һайжаруулха хүсэлэнтэйгээр партбюро мүнөө партгруппоргнуудай тоосоо заседани дээрэ зүбшэн хэлсэлгэ эмхидхэнэ. Иимэ хөөрэлдөө хэхэдэнь, зарим нэгэ бүлэгүүд үшөөл һанаһанда хүрэжэ худэлөөгүй байха юм. Илангаяа локомотивна таһагай бүлэгөөрхид шүүмжэлэлдэ ороо.

Райпрофсожой партийна бүлэгэй гэшүүд коммунис ажалай һургуулинуудай худэлмэрие райпрофсожой хэр зэргээр хүтэлбэрилжэ байһыень шалгалта хэжэ байна. Тэрэнэй дүн һаяар бүлэгэй коммунистнуудай суглаан дээрэ зүбшэгдэхэнь.

М. СОЛОМЕННЫЙ.

МҮРЫСЭХЭ, БЭЕ БЭЕДЭЭ ТУҺАЛАЛСАХА

СССР-эй тогтоһоор 50 жэлэй ойн баярые манай ороной бүхы арад зон тон ехэ эршэтэйгээр, баяртайгаар, урматайгаар угтахаяа бэлдэжэ байна.

Манай аймаг дотор мүнөө үедэ энэ һайндэртэ угтамжа бэлэдхэжэ эхилэгдээ. Агитаторнууд, элидхэлшэд, «Знание» бүлгэмэй гэшүүд, пропагандистнууд Совет Социалис Республикануудай Союзай байгуулагдаһаар 50 жэлэй ойдо бэлэдхэхэ тухай партиин Центральна Комитедэй тогтоолтой ажалшадые танилсуулжа эхилбэд. Библиотекэ, клуб, улаан булан, һургуулинуудай музей болон ниитын газарнуудаар «50 жэлэй булан», выставкэ эмхидхэгдэжэ байна. Ажалшан бүхэниие марксизм-ленинизмын, социалис интернационализмын үзэлөөр хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ партиин Хориин райком, партийна организацинууд ехэ анхарал табина. Үзэл сурталай худэлмэри һайжаруулха түсэбүүд предприяти, совхоз, леспромхоз бүхэндэ табигданхай. Совхоз, леспромхоз, предприяти бүхэндэ партиин XXIV съездын абаһан шиидхэбэринүүдые бэелүүлхын түлөө социалис мүрысөөн бүри эршэмтэйгээр дэлгэрнэ. Юһэдэхи табан жэлэй түсэбые һайнаар дүүргэхые оролдожо, аймагай хүдөө ажахын худэлмэрилэгшэд шэнэ табан жэлэй түрүүшын жэлдэ яһалашье амжалтануудые туйлаа һэн. Мяха, һү, үндэгэ болон хүдөө ажахын бусад продуктнуудые урзанда жэлэйхиһээ ехээр абаһан, малайнгаа тоо толгой олошоруулһан байна. Гүрэндэ мяха худалдаха түсэб 104, һү — 143 процент дүүргэгдэнхэй. Үндэгэ гүрэндэ тушаалгаар хоёр түсэб дүүргэгдэв. Аймагай промышленна предприятинууд урзанда жэлэйхидэ орходоо үнгэрһэн жэлдэ 329 мянган түхэригэй продукци ехээр худалдаһан юм.

Социалис мүрысөөндэ хабаадажа, аймагай олонхи ажалшад яһала ехэ амжалтануудые туйлаһан, 5 жэлэйнгээ түрүүшын жэлэй түсэбые уридшалан дүүргэһэн байна. Хандагайн леспромхоздо худэлдэг Социалис Ажалай Герой Николай Филиповичай Семеновой бага комплексно бригада 17041 кубометр модо нёдондо бэлэдхэжэ, жэлэйнгээ түсэбые 112 процент дүүргээ һэн. Мүнөө жэлдэ январь һарын түсэбые энэ бригада январиин 21 үдэр соо дүүргээд, эгээл мүнөө үедэ нэгэдэхи кварталай түсэб хахад һараар уридшалан дүүргэбэ. Хориин леспромхозой Михаил Александровичай Юдинэй бригада жэлэйнһээ түсэб 122 процент дүүргэһэн, энэ бригада СССР-эй 50 жэлэй ойн баярые эрхим ажалаар угтаха гэһэн мүрысөө эрхилжэ, табан жэлэйнгээ түсэбые дүрбэн жэл соо дүүргээд, жэл бүхэндэ 1000 түхэриг алмаха гэжэ шиидээ. Тэдэнэй жэшээгээр олон бригаданууд ажаллажа байна.

50 жэлэй ойдо зорюулһан мүрысөөндэ хабаадагшад габшагай шангаар ажаллахаһаа гадна, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ зорилгоор техникэеэ һайнаар ашаглана, шэнэ технологи, түрүү онол арга хэрэглэхын тула ехээр оролдонод. Энэ асуудалда КПСС-эй XXIV съезд тон ехээр анхаралаа табиһан байна бшуу.

Ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ, шэнэ техникэ бүрин хүсэдөөр ашаглаха асуудалай хэр удхатай байһыень нэгэ жэшээ дээрэһээ харуулаябди. Үнгэрэгшэ жэлдэ Анаагай совхозой III отделениин һаалиин фермэдэхи хүндэ худэлмэри шадаха зэргээр оньһожоруулагдаһан байгаа. Эндэ шэбхэ арилгаха, тэжээл асарха, малаа уһалха, үнеэ һааха худэлмэри хүсэдөөр оньһожоруулагданхай. Урдань бүхы ажал хара хүсөөр бүтээгдэдэг байһан. Тиимэ ушарһаа худэлмэришэд тэндэ удаан тогтодоггүй һэн. Мүнөө үедэ 11 һаалишанай орондо 5 хүн, тиигэхэдэ һаалишан бүхэн 18—20 үнеэ һаадаг байгаа һаа, мүнөө 48—50 үнеэ ойро зуурын саг соо һаадаг болонхой. Эндэ дүй дүршэл ехэтэй һаалишад худэлжэ байдаг. Мүн 6 коммунистнуудһаа бүридэһэн партийна бүлэг байгуулагданхай, һайнаар худэлжэ байдаг юм. Үнинэй малшан, үнинэй коммунистка Цырендолгор Цыбжитовна Жанадараева партийна бүлэгые эрхилнэ, олон жэлдэ мал ажал дээрэ худэлжэ ябаһан республикын габьята малшан Жанчип Гылыкович Базаров фермые эрхилнэ.

Энэ фермын һаалишад аймаг дотороо түрүү һуури эзэлжэ ябаһан Үдын совхозой Баян-Голой һаалиин фермын коллективые социалис мүрысөөндэ урижа, эдэ хоёр коллективэй хоорондо ехэ урилдаан болоно, бэе бэеһээ түрүүлхэ гэһэн мүрысөөн ябажа байна. Энээнэй жэшээгээр аймагай һаалишадай дунда социалис мүрысөөн дэлгэрэнхэй. Жэшээлхэдэ, һаяхан «Георгиевский» совхозой Ашангын гүүртын һаалишад баһа түрүү ябажа байгаа Үдын совхозой Баруун-Хасууртайн һаалишадта айлшалжа, социалис мүрысөөнэй договор баталһан, тэрэнээ хододоо шалгажа байдаг болонхой. Социалис мүрысөөндэ оролсоһон Үдын совхозой һаалишад февралиин 23-да кварталайнгаа түсэбые (гүрэндэ һү худалдаха) дүүргэжэ, мүнөө үедэ үнеэн бүриһөө жэлдээ 2300 литрһээ бага бэшэ һү һаахаар шиидэнхэй худэлжэ байна.

Социалис мүрысөөнэй дэлгэрһэнэй ашаар аймагай совхозууд абаһан социалис уялгаяа 3 хоногоор уридшалан дүүргэбэ. Мартын арбаадаар гүрэндэ һү худалдаха түсэбөө манай аймаг дүүргэбэ. Эгээл мүнөө үедэ социалис мүрысөөн хонишодой, тугалшадай, механизаторнуудай, шубуушадай дунда дэлгэрэнхэй.

Социалис Ажалай Герой Намжилма Ламхановна Тогмитова СССР-эй Верховно Соведэй депутат Зоя Шоймполовна Жамсаранова намар байхада мүрысөөндэ урижа, мүнөө үедэ хурьга абаха түсэбөө дүүргэжэ байна. Баһал энэ жэшээгээр түрүү хонишод Дондопов, Чимитов (Анаагай совхозһоо), Гатапова («Георгиевский» совхозһоо) зуун ехэ хонинһоо зуунһаа үлүү хурьга абаһан байнад. Аймаг дотор хурьга абалга яһала һайн ябажа байна.

Хориин шубуу үсхэбэрилдэг инкубаторна станци СССР-эй байгуулагдаһаар 50 жэлэй ойн хүндэлэлэй мүрысөөндэ илажа, гүрэндэ үндэгэ худалдаха кварталай түсэбые үлүүлэн дүүргээд, жэлэй түсэбые 2 дахин ехээр

Юрий Александрович Шведов 4 жэлэй туршада Ленинэй орденто локомотив-вагон заһабарилгын заводто таһалгаряагүй токарёор ажаллана. Энэ хугасаада нүхэр Шведов дүй дуршэлтэй худэл мэришэдэй тоодо оронхой. Юрий Александрович халаа-найнгаа нормые 140 процентээр дүүргэнэ. Тэрэнэй бүтээһэн детальнууд хододоо һайн шанартай гэжэ сэгнэгдэдэг.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: токарь Шведов ажалдаа.

Ц. ЦЫРЕНЖАПОВАЙ фото.

МӨӨР ХЭН ЗОХЁОГООБ?

ХУРСА ХУРДАН үгэ болоһон энэ асуудал харюугүй байһаар лэ юм гэлсэдэг. Үдэр бүхэндэ шэрэм мөөрнүүдые вагонуудта тааруулжа табидагшье һаа, иимэ асуудалаар Саша нэгэтэшье һонирхоогүй байжа болоо.

Гушаад онуудай эхеэр Тори нютагһаа Дээдэ-Үдэдэхи томо заводой барилгашан болохоёо хаһаг тэргын мөөрнүүдые хэдэн хоногто хахинуулхадаа, тэрэнэй эсэгэ Гомбо Чагдуровичай энэ асуудалай ойндошье ороогүйнь элитэ. Гушаад жэлдэ барилсаһан заводойнгоо худэлмэришэншье болоод ябахадаа, шэрээлсэһэн шэрэм мөөрнүүдэйнь түбиие тойрон, түерэн ябаһан тухайда удхалжа нэгэтэ бодоо һэн ха гү?

...—Лубсанов шамайе дуудана, —гээд диспетчерэй ооглоходо, Саша вагоной мөөрэй подшипнигай ролигуудые дефектоскопоор шалгажа байһанаа, ябууд дундаа тоһон болоһон гараа аршаһаар телефондо дүтэлбэ.

— Хоёр хоноод комитедэй суглаан болохые мартаагүй аабзаш даа, Саша. Аксёновоо бэлэн байлгахаяа ойлгоно бэзэш,—гээд, трубка анираа таһаршаба.

«Ай, Валера, Валера...» гэжэ досоогоо сэдьхэһээр Саша худэлмэриингөө байрада бусаншьегүй, мөөрнүүдтэ буксануудые хабсаралсажа байһан Аксенов Валера тээшэ алхалба.

Хэдэн хоногой урда Валера хорото батаганаанда гэнтэ хазуулһан шэнги хүлеэгдээгүй юумэ хэлэбэ, булхайта үйлэ гаргахаар һэдэбэ бшуу. Олохон жэлдэ сугтаа худэлжэ, һанаһан сэдьхэһэнээ дууһыень хэлсэжэ ябадаг үеынгөө нүхэрэй тад гэдэргээ гэнтэ шархаахада, Саша түрүүшээр өөрөөшье маргаад абаа һэн. «Партида абыт гэһэн мэдүүлгэеэ һөөргэнь бусаахам ха, нүхэр комсорг» гэжэ Валера сэхэ урдаһаань хүйтэн харасаар шэртэхэдэнь Саша мэгдэншье алдаа.

— Ингэжэ шоглодоггүй юм, Валера,—гэхэдэншье тэрэнэй шэгынь хубилаагүй, энэ минии дуранай хэрэг гэһэншүү маягтай гаараал байгаа һэн.

Халаанайнгаа дүүрэхэдэ, тэрэл удэшэниинь зорюуталжа гэртэнь Сашын ошоходо, өөрөө гэртээ үгы, Галя нүхэрынь хоёр үхибүүдээрээ байба. Олон табые дурдажа сагаа барангүй, ерэһэн хэрэгээ Саша сэхэ хэлэбэ. Худэлмэришэн нүхэдэйнгөө этигэлдэ Валерын хайхарамжагүйгөөр хандаһан тухайда, хэлэһэн үгэеэ арсахые һэдэһыень хөөрэбэ.

— Валера тиимэ хүндэтэ нэрэ зэргые даажа ябаха үшөөл хабатай болоогүй. Би хориһон хүнби. Наһанайнгаа нүхэрые би мэдэхэл байхаб—гээд, Галя улаан хэлэтые бэлээр урдаа оруулхагүй янзатай һууба.

Тиибэ яабашье Саша тэрэниие үгэдөө оруулжа, Валерын гэртээ ерэхэдэ өөрынгөө тала барилсуулха хүн болгоод байба.

Аксенов хажуудань Сашын зогсоһые обёороогүй байһан аад, гэнтэл харажархиба янзатай, гайхаһан харасаар шарайшалба.

— Валера, мүнөөхимнай нүгөөдэр болохонь. Бэлэн бэзэш даа?—гэжэ Сашын хандахада, хажуудань худэлэлсэһэн нүхэдынь тэрэнһээ үрдин харюусаба.

— Үнинэйл бэлэн байгаа ааб даа. Харин шимнай, комсорг хүн хадаа, бэлэдхэлэй худэлмэри һайсахан ябуулһан байбалши, хүрөөш,—гээд, наһажаалшаг худэлмэришэн Сашада дүтэлхэ зуураа хэлэнэ.

Улаан-Үдын түмэр замай техникум 1960 ондо дүүргэжэ, слесареэр худэлхэеэ вагонно-колесно цехэй богоһо алхахадань, үшөөл үхибүүн наһандаа ябаһан Саша Лубсановые эндэхин нюур яһалал таниха һэн. Һургуулиин һурагша ябаха сагһаа эсэгэтээ барилсаһан энэ заводтонь дахасалдан ерэжэ, локомотивуудай шэнэлэгдэн заһагдахыень атаархан харадаг бэлэй. Тиигэхэ үедөө хүсэтэй түргэн түмэр хүлэгүүдые заһалсадаг дархан болохо гэһэн бодол үдэр ерэхэ бүри сэдьхэлдэнь бэхижэжэ, эсэгынгээ эхилһэн хэрэг саашадань үргэлжэлүүлхэ хүн болохоор эрмэлзэжэ эхилээ.

Буряадай худэлмэришэн ангиин национальна кадрнуудай эхи табилсаһан эсэгынгээ замаар дабшаха гэшэ тон ехэ удха шанартай, харюусалгатайшье хэрэг ааб даа. Найман жэлдэ нэгэл цехтээ слесареэр худэлжэ, худэлмэришэнэй үүргэ хүсэд һайн дүүргэдэг дүршэлтэ хүнүүдэй зэргэдэ оролсоод ябахадань, заводойнь комсомолой комитет, аха коммунист нүхэдынь партиин гэшүүндэ кандидадаар зууршалаа һэн. Хэдэн жэлдэ цехэйнгээ комсомолшууд болон залуушуулые толгойлжо, зоной дунда худэлмэри ябуулжа нилээд дүршэһэн, өөһэдынь дундаһаа ургажа гараһан хүбүүгээ саашань дэбжүүлжэ, бүри харюусалгатай даабари үгэдэг болоо һэн. Мүнөөшье комсомолой заводой комитет залуу коммунист Александр Лубсановта суг худэлдэг Валерий Аксёнов нүхэрөө партиин гэшүүндэ кандидадаар зууршалхаар бэлдэхыень найдаа бшуу.

Энэ хэрэгээ тухандань хүргөөд, заводойнгоо комсомолшуудай тоосоото һунгалтын суглаанда бэлдэлгын худэлмэриин захалаад байтар, Лубсановта өөртэнь хүлеэгдээгүй юумэн тохёолдохо болобо. Цехэй партийна организациин секретарь Яков Яковлевич Казаков шухала хэрэг бии гээд, тэрэниие саарһануудаа хадагалдаг булан тээшээ дахуулба.

— Саша, шимнай залуу коммунист хүн байнаш. Комсомолой худэлмэридэ ябажа, нилээд дүршэлтэй болонхой ха юмши даа. Заводоймнай партийна организаци, комсомолой городской комитет комсомолойнгоо худэлмэридэ худэлхыешни дурадхаха гэнхэй,—гээд, Яков Яковлевич урдаһаань сэхэ хараад байна.

Сашын сайбар нарин шарайдань ойлгогдошогүй мэдэрэл түрэһэн шэнги үзэгдеэд, енеэбхилэнги урин харасатай нюдэдынь һэргэг болоод орхибо.

— Шамайе заводой комсомолой комитедэй секретариин орлогшоор һунгахаар партийна комитет зууршалхань. Заводоймнай залуушуулшье барандаа дэмжэхэ, шамайел гэхэ болоод байна,—гэжэ Казаков үгэнүүдээ ехэл һунгажа дуугарна.—Цехэймнай һайн мэргэжэлтэн, эдэбхитэй коммунист юм гээд хормойдошни аһалдаад яахабибди. Иимэ партийна даабари бэелүүлхэл зэргэтэй болоолши даа.

Заһабариһаа гараһан, ялайшатараа мүлигдэһэн, аршагдаһан подшипнигуудаа түрүүшынхеэ гэнтэ хараһан шэнги Саша тэдээн тээшээ гэтэшоод, дуугай зогсоно. Тон ехэ харюусалгатай худэлмэри хэдэгбди гэжэ цехтэнь түрүүшынхеэ худэлхэеэ ерэһэн залуушуулда тэ-

Экономико шудалха лектори

Эгээл мүнөө үедэ хаа хаанагүй колхозуудай хамтын тоосоото суглаанууд боложо байна. Хэнэйшье мэдэһээр, юһэдэхи табан жэлдэ эдеэ хоолой бүхы зүйлнүүдые улам ехээр абадаг, гүрэндөө элбэгээр худалдадаг болохо, ниитын үйлэдбэриие бүри ашаг үрэ ехэтэй болгохо, ажалай бүтээсые эрид дээшэлүүлхэ тушаа колхозуудай урда ехэхэн зорилго табигдана.

Тиимэһээ энээнтэй дашарамдуулан, республикын колхоз, совхозуудта ажахын тоосоо зүбөөр нэбтэрүүлхэ, энээнһээ ашаг үрэ ехээр абаха тухай тогтожо хэлэхэ һанаатайб.

Ямаршье колхоз, совхоздо бүхы һалбаринуудые гү, али бригада, фермэ бүхэниие ажахын доторой тоосоондо оруулхадаа, нэн түрүүн эдеэ хоолой зүйлнүүдые ехээр аад, гаргаша багатайгаар абаха, продукциин өөрынь үнэ сэнгые хямдаруулха, бүхы ажахыгаа сэбэр ашаг олзо оруулдаг болгохо гэһэн гол зорилго табигдадаг гээшэ.

Ингээд ерэхэдээ, колхоз, совхозые ажахын тоосоондо оруулха, отделени, бригадаһаа эхилээд, жэжэ фермэ, отара бүхэндэхи ажалай эмхидхэлые али болохоор һайжаруулха, хүнүүдэй хэһэн ажалай түлөөһые абаһан продукциинь хэмжээе, шанарыень хаража түлэхэ, һайн үрэ дүн туйлаһанайнь түлөө зүбөөр урмашуулха гурииые наринаар сахиха шухала.

Энээнһээ уламжалан, ажахынуудта хүнүүд ямар ажал хэхэдээ хэды шэнээн түлөөһэ абахаб гэжэ уридшалан һайнаар бодомжолон табиха хэрэгтэй. Элдэб үлүү тушаалтадые үсөөлхэ, илангаяа бусад худэлмэриһөө сүлөөлэгдэһэн бригадир, тоо бүридхэлшэд гэхэ мэтые шадаал һаа хорооно, мүнгэ зөөри, элдэб хэрэгсэл гаргашалха гурииые нарин хиналта доро, тоо бүридхэлдэ абаха гээшэ ажахын тоосооной гол эрилтэ болоно. Тиигээд байбал, мяхан, һүн, нооһон, үндэгэн, ороохо таряан ехээр, гаргаша багатайгаар үйлэдбэрилэгдэхэ ушартай.

Тиимэһээ эдеэ хоолой зүйлнүүдые шадаал һаа ехээр абаха, продукциин өөрынь үнэ сэнгые хямдаруулха, ажахын ашаг олзо үгэсые дээшэлүүлхын түлөө хүн бүхэнэй оролдохынь тула тэдэниие һайнаар урмашуулха гээшэ шиидхэхы удха шанартай. Энэ талаар колхоз, совхозуудай хүтэлбэрилэгшэд, партийна, профсоюзай, комсомолой организацинууд эмхидхэлэй ехэхэн худэлмэри хэхэ, эдэбхи үүсхэл гаргаха болоно.

Ажахын тоосооной гурииые зүбөөр хэрэглэн, һалбари бүхэнэй ямараар худэлжэ байһаниие ходо шэнжэлэн хаража, алмалта арьбалалта хэхэ заабариие наринаар сахижа, экономикын худэлмэриие зүбөөр табижа шадаагүй сагта колхоз, совхозой үйлэдбэриие ашаг үрэ ехэтэйгээр эрхилхын аргагүй.

Колхоз, совхоз бүхэнэй хүтэлбэрилэгшэд ямар нэгэ бригада, фермын ажалай дүн согсолоод лэ һанаагаа амарха бэшэ, үрэ дүнгүүдыень экономическа талаһаань наринаар шэнжэлэн хаража, хайшан гээ һаа тэдэнэр үшөө ехэ продукци абажа, үнэ сэнгыень хямдаруулжа шадахаб гэжэ бодомжолхо, зүб шэглэлыень оложо үгэхэ зэргэтэй.

КПСС-эй ЦК-гай 1965 оной мартын Пленумһээ хойшо колхоз, совхозууд гүрэндэ эдеэ хоолой зүйлнүүдые тодорхой түсэб-захилай ёһоор худалдадаг болоһонһоо хойшо ажахы бүхэн ямар жэлдэ хэды шэнээн эдеэ хоолой зүйл абахабибди гэжэ уридшалан зүбөөр түсэблэхэ аргатай болоо. Энээнэй ашаар байгша ондо олонхи ажахынууд үйлэдбэриингөө-финансова түсэбые хаһа саг соонь зүбөөр табижа, бригада, фермэ, отара бүхэндэ тодорхой даабари үгөө. Жэшээлхэдэ, Кабанскын, Яруунын, Зэдын, Мухар-Шэбэрэй, Бэшүүрэй аймагуудай олохон ажахынууд энэ жэлэй үйлэдбэриин түсэб даабари, гаргашын лимит эртэнһээ табижа, тэрэниие бэелүүлхэ зондоо хүргөөд, үнгэрэгшэ жэлдэ хэгдэһэн худэлмэриин түлөө хүнүүдтээ дүүрэн тоосоо хэһэн байна.

Кабанскын аймагай «Шергинский» совхоз үнгэрэгшэ жэлдэ бүхыдөө абтаһан продукциин түлөө худэлмэришэдтөө 108,7 мянган түхэриг нэмэжэ түлөө, гадна мал ажал дээрэ продукци үйлэдбэрилгэдэ хэгдэхэ гаргашаһаа горитой алмалта хэһэнэйнь түлөө 7 мянган түхэриг, эдеэ хоолой зүйл түсэбһөө гадуур абаһанайнь түлөө 4 мянган түхэриг түлөө. Мүн эндэхи Оймороой совхоздо, Зэдын аймагай «Октябрьский» совхоздо эдеэ хоолой зүйлнүүдые түсэбһөө үлүүлэн абаһанай, гүрэндэ худалдаһанайнь түлөө худэлмэришэдые урмашуулхын тула нилээд ехэ мүнгэн нэмэжэ түлэгдөө.

Энэмнай эдэ совхозууд нэн түрүүн ажал худэлмэреэ зүбөөр эмхидхээд, тоо бүридхэл, тоосоо һайнаар табяад, мүнгэ зөөри, үнэтэ хэрэгсэл гаргашалха хэрэгые нарин хиналтада абаад, бригада, фермэнүүдэй ямараар худэлһые ходо шэнжэлэн хаража байһанай ашаар лэ ехэ продукци абажа, гүрэндөө элбэгээр худалдана, энээнһээ ашаг олзо һайса оруулна, худэлмэришэдөө зүбөөр урмашуулна бшуу. Нёдондо үер боложо, ехэхэн хохидол ушаруулаашье һаань,

АЖАХЫН ТООСООНДО— ҮРГЭН ХАРГЫ

эгээл энээнэй ашаар «Шенгинский» совхоз—31 мянган түхэригэй, Оймороой — 197 мянган түхэригэй сэбэр ашаг олзо оруулаа ха юм.

Эдэ ажахынуудта үйлэдбэриин түсэб даабари, гаргашын лимит табиха хэрэгтэ ажалай түрүүшүүл, экономико шэнжэлхэ бюрогой гэшүүд, отделениие эрхилэгшэд, бригадирнууд эдэбхитэйгээр хабаадалсадаг.

Шэнэ жэлэй гарахаһаа бүри урид эдэ совхозуудай отделени, бригада, фермэ бүхэн байгша ондо бүхы хэхэ худэлмэриингөө тодорхой даабари, хэхэ гаргашынгаа лимит хуу хүсэд мэдээд байгаа. Гаргашын лимит соонь ажалай түлөөһэндэ гаргаха мүнгэнэй фонд, машинын түрхихэ тоһо, түлишэ, запасной часть, жэжэ зэр зэмсэг, худэлмэриин хубсаһа абаха мүнгэнэй гаргаша, электроэнерги, трактор, машина, мори унаа хэрэглэхэ гаргашын хэмжээн гэхэ мэтэ хуу тоологдоһон байна. Жэшээнь, мал ажалда хэды шэнээн үбһэ тэжээл, түлеэ залһан, эм дом гаргашалагдахаб гэжэ тодорхой лимит үгтөө. Ондоогоор хэлэбэл, гаргашын лимит зүбөөр табяад байхада, тэндэ худэлжэ байһан хүнүүд ямар юумые хэды шэнээнээр алмаха гү, али үлүү гаргашалхаб гэжэ өөһэдөө мэдээд ябаха болоно бшуу. Энээн дээрэһээ алмалта хэһэнэй, үлүү гаргаша гараһанай түлөө хэн урмашуулагдахаб, хэн хохидохоб гэжэ урид мэдэгдэхэ болоно.

Отделени, бригада, фермэнүүдтэ гаргашын лимит табижа үгэдэг болоходо, тоо бүридхэл хэхэнь бэрхэтэйшэг байха ааб даа. Жэшээнь, «Мал ажал» гэһэн 19-дэхи тоосоое энээнһээ урагша ганса отделенидэ, совхоз соо хэдэг байгаа һаа, мүнөө тэдэниие бригаднуудта хэхэ ёһотой болоно. Тиихэдээ бухгалтериин худэлмэрилэгшэд олон болгогдохогүй, харин тоололгын-тоо бодолгын техникэ үргэнөөр хэрэглэгдэхэ зэргэтэй.

Үйлэдбэриин даабари, гаргашын лимит хэршье һайнаар табяад, харин бүхы юумые нарин бүридхэлдэ абажа, шанга хиналта тогтоогоогүй бол, энэмнай миил ёһо дүүргэһэн хэрэг болоод һалаха.

Түрүү ажахынуудай дүй дүршэл дээрэһээ харахада, тэдэнэр экономико сахиха худэлмэриие һайнаар эмхидхээд, гаргашын гол лимидэй хажуугаар, элдэб машина техникэ, хэрэгсэлнүүд энэ үе соо хэды шэнээн элэхэб гэжэ амортизациино гаргашые тоололсодог байна. Энэ ямар удхатайб гэхэдэ, «амортизаци» гээшэмнай юуб, хаанаһаа бии болоноб гэжэ худэлмэришэд һайн ойлгодог болоходоо, өөһэдтэнь хэрэггүй болоһон элдэб машина, түхеэрэлгэнүүдые дэмы барижа байхаяа болино, үлүү гараһыень тушаана. Саашадаа шэнэ техникэ абаха болоходоошье имагтал өөһэдтэнь шухала хэрэгтэй юумые захина ха юм.

Гэхэтэй хамта Хэжэнгын, Загарайн, Захааминай, Прибайкалиин болон бусад аймагуудай зарим ажахынууд мүнөө хүрэтэр үйлэдбэриин түсэб даабари, гаргашын лимит табяагүй байһаар. Таряан, мал ажалда хабаатай үйлэдбэриин даабари бэшэхэ данса, бланк гэхэ мэтэшье Буряадай АССР-эй хүдөө ажахын министерствэдэ зохёогдожо баталагданхай, колхоз, совхоз бүхэндэ хүсэд хүрэхөөр эльгээдэнхэй.

Колхоз, совхозуудта экономическа худэлмэри улам нарижуулан һайжаруулха талаар эхилһэн энэ һайн хэрэгээ хүсэндэнь хүргэхэ ёһотойбди. Тиигэжэ ажахын тоосоое хаа хаанагүй зүбөөр, даамгайгаар, бодомжотойгоор нэбтэрүүлэн, экономическа худэлмэриин бүхы онол аргануудые гүйсэд хэрэглэжэ шадаа һаамнай, юһэдэхи табан жэлэй даабаринуудые амжалтатайгаар дүүргэхэ тэмсэлдэ тон ехэ туһа нэмэри болохо үгэхэл.

Б. ЦЫБИКОВ.
Буряадай АССР-эй хүдөө ажахын министрэй орлогшо.

АГИТБРИГАДА – ХҮНДЭТЭЙ АЙЛШАН

Түнхэнэй аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой соёлой байшангай дэргэдэ агитбригада эмхидхэгдэһэн юм. Тус агитбригада һарадаа гурба дахин колхозой холын отара болон гүүртэнүүдтэ айлшалжа, хонишод ба мал харууһалагшадай урда концерт харуулдаг. Тиихэдээ энэ агитбригадатай хамта лектор гү, али агитатор, библиотекарь гү, али медицинскэ худэлмэрилэгшэ ябалсадаг гээшэ.

Дуунууд, хатар, нютагай ажабайдалтай холбоотой интермединүүд концертын программада оруулагдадаг. Соёлой байшангай директор Александр Холхоев тус агитбригадые хүтэлбэрилнэ. Колхозой комсомолой эмхиин секретарь Булад Холхоев, бая-

СССР-эй, Буряадай АССР-эй 50 жэлэй ойн угтамжада

СЭЛЭН-ДҮҮМЭМНАЙ ХҮГЖЭН ҺАЛБАРХАЛ ДАА!

...Сэлэнгын аймагай Сэ...дүүмын поселково Советдэ де...ууд тосхоной олониитын түшэнэр сугларжа, «Буряад ...газетэдэ толилогдоһон «Хэ...тосхоной ерээдүй» гэһэн нү... Б. Ангархаевай статья зүбшэн ...хэжэнгынхидэй «Түрэл ...болбосон түхэлтэй бол... социалис уялгые һай...жэжэ, өөһэдынгөө хэхэ ...худэлмэрииe хараалаа.

Сэлэн-Дүүмэ Буряад нютагай ...баян түүхэтэй, һайхан тосхо...згэн мүн. Тэрэ гол түлөб ...засагай үедэ хүгжэжэ, ...өө нюур шарай олоһон...

...талые хаха сохин ур... Химнэ голой эрьедэ түбхи...энэ тосхондо ород, буряад ...бусад яһанай малша, та...худэлмэришэ зон эбтэй эе...бүлэ болонхой. Һүүлэй ...соо Сэлэн-Дүүмэдэ хони үс... Сэлэнгын совхоз, хэдэн ...худэлмэришэдтэй заһабарил...завод тогтоогдоһон байна. Сов... болон хүдэлмэришэдэй га...лаад ехэ барилга бүтээгдэнэ. Тосхоной хойто захаһаань хурга даран тоолоходо ажалшадай ажаһууха хоёр квартиратай хорёод шэнэ гэр, совхозой конторо, типовой ёһоор баригдаһан сомоной Соведэй байшан, гостиница, больница, аптекэ, һургуулиин ба ниитын бусад байшангууд, ажахын барилганууд, уужам һаруул гоё һайхан клуб жэрылдэнэ. Дархашуул одоошье уран гараа, шэди шадалаа гаргажа, ажалшадай амарха, зугаалха гуламтые урматай зохидоор бүтээжэ шадаа юм.

Энэ клуб соо 200 хүнэй һууритай зал, хатар ёохор наадаха фойе, багтаамжатай уужам гардероб. Хоёрдохи дабхартань библиотекэ, уран һайханай бүлгэмдэ хабаадагшадай хүдэлхэ таһалга, киномеханигуудай таһалга, директорэй кабинет. Соёл гэгээрэлэй энэ гуламтын олон ондоо таһалганууд соогуур ябажа харахада урма зориг бадархаар.

Дархашуул, штукатурщигууд, малярнууд болон уран зураашадай оролдолгоо гаргажа ажаллаһаниинь али бүхы юумэндэ үзэгдэнэ. Элдэб үнгын шэрээр зуражархиһан буряад угалзанууд, орнаментнууд үнгэ буляасалдан, клубай хананууд болон үһээе шэмэглэнэ, клуб халуун уһаар дулаасуулагдадаг хадаа саг үргэлжэ нэгэл жэгдэ температуратай, жэгтэй дулаан.

Энэ тосхондо гэр байра барилгын хэмжээн 1960 онһоо хойшо зургаа дахин ургаа, хайшаашье хара — шэнэ гэрнүүд үдэр бүри шахуу үндыжэ байна. Гансахан үнгэрэгшэ жэлдэ 1800 дүрбэлжэн метр талмайтай гэр байранууд баригдаа, 30 гаран бүлэ шэнэ гэрнүүдтэ түбхинөө. Тэрэшэлэн 1200 дүрбэлжэн метр талмайтай гэр байранууд һэльбэн заһабарилагдаа. Энэ ажалда 30 мянган түхэриг мүнгэн гаргашалагдана.

Тосхоной ажалшадай культурна эрилтые дүүрэнээр хангахын тула гастроном, универмаг, ажалшадай ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангадаг комбинат, автозаправочна станци, 30 хүнэй һууритай ниитын хоёр бани, гурбан библиотекэ болон бусад гэр байранууд ашаглалгада оруулагдаа. Тосхондо хэдэн шэнэ гудамжа, кварталнууд бии болоо. Эндэ хүүгэдэй хүгжэмэй һургуули нээгдэнхэй, 964 үхибүүдэй багтаамжатай һургуулиин шэнэ байшангай барилга эхилэгдэнхэй. Зуун хүнэй нэгэ доро эдеэлхэ столово, 12 магазин, 360 хүнэй һууритай «Темник» гэжэ кинотеатр ажалшадай эрилтые һайнаар хангана.

Эндэхи заводой түб һууриндa үйлсэ ба тротуарнуудынь асфальтаар хушагдаһан, модо, һөөгүүд һуулгагдаһан. Тэрэшэлэн үйлсэнүүдые гэрэлтүүлхэ талаар ехэхэн ажал хэгдээ.

Сэлэн-Дүүмын заводой, Сэлэнгын совхозой коллективүүд юһэдэхи табан жэлээ, мүн 1972 оной түсэбые болзорһоонь уридлуулжа байна. Үйлэдбэриингөө түсэб амжалтатай бэелүүлжэ байһанайнгаа ашаар тосхоноо болбосон түхэлтэй болгохо, мүн соёл гэгээрэл саашадань хүгжөөхэ арга боломжо бии болоно бшуу. Ерэхэ зун Химнэ голой эрьедэ ажалшадай амарха талмай түхеэрэгдэхээр хараалагдана, тосхоной гудамжануудта 12 мянган эшэ модо ба һөөг нэмэжэ тарюгдаха юм.

Түрэл партиимнай XXIV съездын түүхэтэ шиидхэбэринүүд «Совет Социалис Республиканудай Союзай байгуулагдаһаар 50 жэлэй ойдо бэлдэхэ тухай» КПСС-эй ЦК-гай тогтоол ажалшадые шэнэ амжалтануудта зоригжуулна.

Сэлэн-дүүмынхид эдэ гүнзэгы удхатай шиидхэбэринүүдые шудалха зуураа, ажалаа бүри нягтаар шүүмжэлэн сэгнэнэ. Эдэ үдэрнүүдтэ тосхоной коммунистнууд, эдэбхитэд, багшанар арад зоной дунда һонирхолтой хөөрэлдөөнүүдые үнгэргэнэ. Гадна КПСС-эй ЦК-гай тогтоолой үндэһөөр дээрэ дурсагдагша зүбшэн хэлсэлгэ дээрээ шэнэ хэмжээнүүдые хараалаа. Тосхоноо болбосон түхэлтэй болгохо талаар Хэжэнгэ тосхоной предприяти ба эмхи зургаануудай коллективүүдэй үүсхэл саг соогоо гараа, тэрэниие һайшаан дэмжэхэ зуураа, өөһэдынгөө социалис уялгые дахин хаража үзөөд үргэдхэбэ.

СССР гүрэн соо ажаһууһанайнгаа ашаар, аха дүү совет арадуудай туһаламжаар, манай партиин ленинскэ национальна политикын хэлбэришэгүйгөөр бэелүүлэгдэһэнэй ашаар Сэлэн-Дүүмэ тосхоной ажалшадай ажабайдалда иимэ амжалтанууд туйлагдаа, туйлагдахашье байха.

Р. БАЛДАНОВ,
Сэлэн-Дүүмын дунда һургуулиин директор.

КОНКУРС, СТУДЕНТ, БАЛЛ

Дээдэ һургуулида абалгын шэнэ гурим баталагдаба

СССР-эй дээдэ болон тусхай дунда һуралсалай министерство ороной дээдэ һургуулинуудта оролгын шэнэ гурим баталаа. ТАСС-ай корреспондент Ю. Новокшонов СССР-эй дээдэ болон тусхай дунда һуралсалай министрэй орлогшо, профессор Н. Ф. Красновто хандажа, шэнэ гуримай удхые тайлбарилхыень гуйба.

— Жэл бүри манай залуушуулай дээдэ һургуулитай болохо арагань үргэдэжэ байдаг, — гэжэ Н. Ф. Краснов хэлэбэ. — 10 мянган хүн зондо хэды студент хүртэнэб гэһэн тоо, баримтаараа Советскэ Союз дэлхэй дээрэ түрүүшын һууринуудай нэгые эзэлнэ. Энэ хадаа соёл болбосоролой горитойхон баримта гээшэ. Совет дээдэ һуралсалай системэ нилээн хүндэтэй болонхой. Тэрэмнай партиин хараалһанай ёһоор хүгжэнэ, коммунис байгуулгын зорилготой, научно-техническэ революциин эрилтэтэй зохилдоһон.

1972—1973 онуудай һуралсалай жэлдэ ороноймнай университет болон институдуудта 900 мянганһаа дээшэ хүбүүд, басагад абтаха ёһотой. Тэрэ тоодо 600 мянга шахуу хүн үдэрэй һуралсалда абтаха. Залуушуулые дээдэ һургуулида абаха гээшэ имагтал эмхидхэлэй бэшэ, мүн баһа социальна шанартай горитойхон асуудал болоно. КПСС-эй XXIV съездын шиидхэбэриин, юһэдэхи табан жэлэй түсэбэй зорилгонуудай ёһоор, бидэ мүнөө үедэ эрдэм техникын эгээл һүүлшын туйлалтануудтай зохилдуулан, кадрнуудые бэлдэхэ уялгатайбди.

СССР-эй дээдэ һургуулинуудта абалгын шэнэ гурим зохёохо үедэ эдэ бүгэдэ хараада абтаа юм. Энэ гуримда зарим тэды горитойхон хубилалта оруулагдаа. Тэдэ хубилалтанууд дээдэ һургуулида орохо залуушуулые шэлэхэ ябадалда гэхэ гү, али абитуриентнүүдэй конкурсын мүрысөөндэ нэн түрүүн хабаатай.

— Энээн тухай тодорхойгоор хөөрэжэ үгыт.

— Оролгын шалгалта барихадаа, абитуриент бүхэн урдынхидал адляар өөрыгөө һайн талаһаа харуулха, бэлиг шадабаряа гаргаха аргатай байха ёһотой гэжэ шэнэ гурим зохёоходо хараада абтаһан байна. Имагтал энэ аргаар эгээл бэрхэнүүдыень элирүүлжэ, оролдосотой, эрдэм олохоёо хүсэһэн студентнэрые дээдэ һургуулида абажа болохо байна. Дээдэ һургуулида оролгын шалгалта барюулхадаа, абитуриентын шэлэһэн мэргэжэлдэ хабаатай гү, али бэшэ гү гэжэ предмедүүдые хубаарилха ёһон мүнөө баталагдаһан гурим соо байхагүй. Оролгын шалгалта дээрэ бүхы предмедээр абаһан сэгнэлтэнүүд мүнөө конкурсын баллай ниитэ дүн соо оруулагдаха юм. Энээгээр ород хэлэн ба литературын, мүн һургуулида ямар хэлэн дээрэ ном үзэһэн байгааб, тэрэнэйнь удха шанар дээшэлүүлэгдэбэ гээшэ. Оролгын баллай суммада ямаршье дээдэ һургуулида ороходоо бэшэһэн сочинениин сэгнэлтэ бүрин эрхэтэй гэжэ тоологдохо.

Дунда һургуулида һурахадаа, ямар амжалтатай байһан бэ гэжэ харалсан, тэрэниие дүүргэхэдээ абаһан аттестат соохи сэгнэлтэнүүдэй дүнгэй дундуурхииень гаргаад, конкурсын баллай суммада оруулха гэгдээ. Тиимэ болохолоороо дээдэ һургуулида ороходоо, абитуриентын шэлэһэн мэргэжэлэйнгээ ёһоор хараалагдаһан шалгалта барихадаа абаһан сэгнэлтэнүүдэй, мүн баһа дунда эрдэм олгоһон документ соохи бүхы сэгнэлтэнүүдэйнь дүнгэй дундуурхииень оруулалсан, ниитэ баллайнгаа ёһоор ерээдүйн студентнэр шэлэгдэхэ болоно.

Манай һанахада, аттестадайнь сэгнэлтые хараада абалсахадаа, абитуриентын имагтал бэлэдхэлые бэшэ, мүн баһа һуралсалдаа ямараар хандадаг байһыень харалсаха болонобди. Һуралсалдаа ямараар хандадаг байһан шанарынь дээдэ эрдэм абаха зорилго урдаа табигшадта ехэл хэрэгтэй бшуу. Тиимэһээ һургуули дүүргэхэдээ абаһан сэгнэлтын баллые конкурсно шалгалтада оруулха гээшэ дээдэ һургуулида орогшодые зүбөөр шэлэхэ арга олгоно.

— Дээдэ һургуулида оролгын шалгалта үнгэргэхэдөө, «курчатовуудые харабал алдадаггүй һаа» һайн бэлэй гэһэн ниитын һанамжа байдаг һэн. Энэ ушарые мүнөө яаха гээшэб?

— Иимэрхүү дурадхалнууд манай һанахада, анхаралда абтахаар байна. Зариманиинь шэнэ дүримдэ оруулагдаашье. Хэрбээ баллнуудайнгаа ниитэ дүнгэй адли байгаа һаа, шэлэһэн мэргэжэлээрээ һэдэбтэй байһан, һургуулиин кружогуудта, конкурснуудта, харалгада, олимпиадануудта эдэбхитэйгээр хабаададаг байһан залуушуулда дээдэ һургуулида нэн түрүүн абтаха эрхэ шэнэ дүрим олгоно. Гадна ямар нэгэ хүбүүн гү, али басаган өөрынгөө дуратай ганса предмедээр һайн бэлэдхэлтэй болоод, нэгэ талаһаа ухаан бодолоо хүгжөөдэг ёһые һая баталагдаһан гуримай хубилалтанууд эрид буруушаана. Ямаршье дээдэ һургуулида хэлэн ба литературын шалгалтын адли эрхэтэй болоһон ушар залуушуулай гуманитарна бэлэдхэлдээ ехэл наринаар хандахые баадхадаг болохо. Энэ тон ехэ удха шанартай, юуб гэхэдэ, мүнөө сагай совет мэргэжэлтэ дүрбэн тэгшэ бэлэдхэлтэй байха ёһотой бшуу.

Студентнэрэй бүхэсоюзна слет дээрэ үгэ хэлэхэдээ, КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежнев мүнөө үеын совет мэргэжэлтэ марксистско-ленинскэ сургаалай үндэһэ һайн шудалһан, партиингаа, оронойнгоо политическэ зорилгые һайса ойлгодог, научна болон практическа талаараа шанга бэлэдхэлтэй, мэргэжэл түгэс байха ёһотой гэжэ тэмдэглээ һэн. Дээдэ һургуулида абалгын шэнэ гурим зохёоходоо, министерство партиин энэ заабариие хараадаа абалсаһан байна.

— Шэнэ гуримда үшөө ямар хубилалтанууд оруулагдааб?

— Хүдэлжэ байгаад һурадаг залуушуулда хабаатай хубилалтанууд оруулагдаа. Урдынхи мэтээр, дээдэ һургуулида шэлэһэн мэргэжэлдээ дүтэрхы хүдэлмэридэ хүдэлжэ байгшад тиимэ отделенинүүдтэ абтаха юм. Гэбэшье шэнэ гуримай ёһоор шэлэһэн мэргэжэлээрээ зургаа һараһаа доошо бэшэ болзор соо хүдэлжэ байгшад тиимэ хүнгэлэлтэтэй байха юм.

Ерэхэ һуралсалай жэлдэ оролгын шалгалтын тоо урдынхи мэтээрээ үлөөгдөө. Зүгөөр зарим тэды хубилалта бии. Жэшээнь, университедүүдэй биологиин таһагуудта орохо зон физикын орондо математикаар бэшэмэл болон аман шалгалта бариха. Хүдөө ажахын экономическа мэргэжэл олохоёо хүсэгшэд химиин орондо географяар аман шалгалта бариха. «Психологи» гэһэн мэргэжэл шэлэгшэд ород хэлэн ба литератураар аман шалгалта барихын орондо математикаар аман гү, али бэшэмэл шалгалта гараха.

Манай орондохи дээдэ һуралсалай системэ КПСС-эй XXIV съездын шиидхэбэринүүдтэй, научно-техническэ хүгжэлтын эрилтэтэй, манай орондо коммунизм байгуулгын зорилгонуудтай зохилдуулагдан, саг үргэлжэ һайн болгогдожол байха юм гэжэ Н. Ф. Краснов хөөрэлдөөнэйнгөө түгэсхэлдэ хэлэбэ.

...ОНДОО ХҮНДЭТЭЙ ...НАЙМААЛАГША

Зураглал

...ХЭЖЭНГЭ ТОСХОНОЙ культурна эдүүдэй ...зинда зон хододоо олон байдаг. Аргань ...даа. Эндэ үхибүүдэй нааданхайнуудһаа ...телевизор хүрэтэр наймаалагдана ха... Спортын хэрэгсэлнүүдшье бии. Магази...й наймаалагша Анна Дмитриевна Павлова ...дэниие, хүүгэдһээ эхилээд хүгшэд хүрэтэр ...анаар угтажа, налгайханаар миһэрэн, хэ...тэй юумэнүүдыень асаржа харуулан, ...нгөө һанамжа зүбшөөлөө хубаалдана.

...лууухан айлайхи пластинка шэлэнэ. Тэрэ...дуулуулжа үзэхэ гэхэдэнь, Анна Дмит...евна приемнигоо түргэн хүдэлгэжэ, тэрэ ...стинкануудыень дуулуулна. Тиигээд за...ууул:

— Энэ байг даа. Ондоое абахамнай, — гээд ...дыень дуулуулна. Нэгэ зариман фотоап...ат харана. Үшөө нүгөөдүүлынь телевизор ...гана. Эдэ бүгэдые өө мөөгүйгөөр, урин на...гаар хангаха гээшэ тэнюун, даруу зан..., наймаашанай онсо бэлигэй хүсэн шуу.

...Аня 1947 ондо долоодохи класс дүүргээд ...адаа, наймаалагша болохо гэжэ шиидээ... Тиигэжэ Улаан-Үдэ хотодо наймаалагшын ...й һургуулида эльгээгдээ бэлэй. Дүүргэ...эрээд, 6 жэл соо Загарайда ажаллаа.

1955 онһоо хойшо Хэжэнгын аймпотребсоюзэй системэдэ ажаллаха зуураа, хододоо маг...тай ябаа. Хаанашье — хилээмэнэйшье ма...зинда, складташье, универмагташье, культ...ташье ажаллажа ябахадаа, хододоо маг...жа, «Коммунис ажалай ударник» гэһэн үн...нэрэ зэргэдэ хүртөө юм. Тэрэ наймаанай ...шье участогта ажаллахадаа, һара, жэ...нгээ түсэбүүдые хододоо үлүүлэн дүүргэ...ябана. Үнгэрэгшэ жэлдэ «Потребкоопера...н отличник» гэһэн значогоор шагнагдаа... 1971 оной сентябрь һараһаа культмагта ...аллаха зуураа һара бүхэндэ түсэбөө 150 ...цент дүүргэнэ.

— Анна Дмитриевна, хүн зон ямар эдүү...е ехээр хэрэглэнэб, — гэжэ һонирхобоб.

— Үнгэрһэн намар пианина, баянууд олоор ...маалагдаа һэн. Эндэмнай хүгжэмэй һур...ли бии болоһон дээрэһээ иимэ эд бараан ...тэй болоо. Наймаалагшаар удаан хүдэл...ябаһан намда зоной һайн һуудал байдал... болоһониинь бүришье эли даа. Жэлэй ...һээ хойшо 40 гаран телевизор худалдаад ...аб. Магазиндамнай байһан радиоло, маг...фонууд дууһан худалдагдаа. Тэдэниие да... асаруулха тухай захил хээ һэм. Теэд ма...ын үсөөн дээрэһээ асарагдаха эд бараан ...удааруулагдана. Ажалшад магнитофон, ...олонуудые, фотоаппарат, дурамуудые, ...үүл ба эхэнэрнүүдэй гарай час, мүн үхи...дэй нааданхайнуудые ехэ олоор хэрэглэдэг ...оо. Теэд фондоор жэл соо оройдоол 5 маг...фон угтэнэ. Тэдэниие һарын гү, али хахад һарын турша соо худалдажа болохоор ха юм, — гэжэ нүхэр Павлова хөөрэбэ.

— Гарай час хэр олоор асарагдана гээшэб?

— Жэлэй фондоор эрэшүүл ба эхэнэрнүүдэй оройдоол жара-жаран час ерэдэг. Бултыень хэдыхэн үдэр соо худалдахаар ааб даа.

Тосхонойнгоо бүхы зониие мэдэхэ болоһон нүхэр Павлова хүн бүхэндэ нэрэ обогоорнь хандажа, үхибүүдые нэрээрнь нэрлэн, дуратай юумэнүүдыень абажа харуулна.

Наһаараа дүтэрхүү гурбан басагандаа куклануудые абажа байһан эхэдэ:

— Ондо ондоонуудые абыт. Нэгэндэнь энэ нюдэеэ нээдэг, хэбтүүлхэдэ унтадаг кукла абахатнай бэшэ гү? — гээд ута һорьмоһотой кукла һарбайна.

— Тиигээ һаа, үшөө хоёр иимэ кукла үгыт даа. Тэрэ гурбамнай адлил юумэтэй байха гэжэ оролдодог юм, — гэнэ эхэ.

— Тиигээ һаа эдээхэн гурбаниие абагты. Адлиханууд, гансал платинь ондоохонууд, буляалдахагүй байха, — гээд гурбан адлиханууд кукла асарна.

Хажууһаань баһа нэгэн радиоло һурана.

— Үнэгүй радиолонууднай дууһашоо. 200 гаран түхэригтэ үлөөд байна. Һаяар асархабди. Орожо, мэдэжэ байгаарайгты, — гээд наймаалагша урихнаар хэлэнэ. Тиигэжэ энэ магазинда ороһон хүн юумэ абаа, абаагүйшье һаа, эндэһээ сэдьхэлээ хананги гарана.

Февралиин 7-ной үдэр илангаяа хүлгөөтэй байба. Энэ үдэр телевизорнүүд асарагдаа. Үдын хойно наймаалагдажа эхилээ. Үдэшэлэн тээ тэрэ асарагдаһан арбан «Изумруд», «Славутиг», «Ладога» гэжэ хэдэн телевизорнүүд булта худалдагдаад байгаа һэн. Энээл даа, манай хүн зоной байдал һуудалай һайжарһанай гэршэ!

Тиигэжэ телевизорнүүдые олоор худалдаһанайнгаа ашаар нүхэр Павлова энэ жэлэй февраль һарын түсэбые хахад һара соо дүүргээ һэн. Анна Дмитриевна үнэн сэхээр, оролдосотой һайнаар ажаллаһанайнгаа ашаар тосхонойнгоо зондо ехэ хүндэтэй болонхой. Тэрэ ажалшадай депутадуудай аймагай Соведэй депутат юм.

— Эгээл оролдосотой, эгээл һайн журамтай наймаашамнай гээшэ. Хүн зоной эрилтые хүсэд һайнаар хангалга наймаалагшын гол зорилго болоно ха юм даа. Эгээл энэ онсо шэнжэ Анна Дмитриевнада бии. Магазинаа саг сооно нээхые оролдодог, зоной хэрэгтэй бүхы юумые асаруулхые хүсэдэг гээшэ. Энэнь ехэ һайшаалтай, — гэжэ нүхэр Павлова тухай Хэжэнгын райпогой худалдаа наймаанай таһагые даагша Вера Гавриловна Воронина хөөрэнэ.

Коммунис ажалай ударник Анна Дмитриевна Павлова В. И. Ленинэй 100 жэлэй ойн хүндэлэлдэ дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ оролсожо, ехэ амжалта туйлаһанайнгаа түлөө Буркоопсоюзай правлениин, гүрэнэй худалдаа наймаанай ба потребкооперациин хүдэлмэрилэгшэдэй, профсоюзай обкомой Президиумэй Хүндэлэлэй грамотада хүртэһэн байха.

Г. БАДМАЕВА.

Хэжэнгын аймаг.

«АРШАН» курортдо һүүлэй үедэ амарһан хүн энэ эхэнэрые таниха байха. Энэмнай энэ курортдо дүрбэдэхи жэлээ ажаллажа байһан врач Мария Николаевна Проскурина гээшэ. Энэ сагай туршада Мария Николаевна нютагай хүн зоной, курортдо амарагшадай дунда хүндэтэй болонхой. Врач Проскуринагай эрхим ажал Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Хүндэлэлэй грамотаар тэмдэглэгдэнхэй.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: врач М. Н. Проскурина.

Ц. ЦЫРЕНЖАПОВ.

ХЭМЖЭЭН АБТАА

Манай газетын байгша оной февралиин 16-най номерто «Хэзээ шиидхэгдэхэ асуудал бэ?» гэһэн гаршагтай статья толилогдоһон юм. Ахын аймагай хүдөө нютагуудта, илангаяа «50 лет Октября» колхоздо почто зөөхэ, газетэ болон журналнуудые захигшадтань хүргэхэ хэрэг тон ехэ дутагдалтай гэжэ тэрээн соо шүүмжэлэгдээ һэн.

Ахын аймагай хэлхеэ холбооной узелай хүдэлмэриие управлениин комплексно бригада февралиин 24-һөө 29 болотор шалгажа үзэбэ. «Хэзээ шиидхэгдэхэ асуудал бэ?» гэжэ статья соо хэлэгдэһэн дутагдалнууд булта зүб гэжэ элирүүлэгдээ.

1972 оной мартын 15-һаа Орлиг тосхонһоо «50 лет Октября» колхозой түб Сорог һуурин хүрэтэр неделидээ хоёр дахин самолёт ябадаг болоно, почто таһалгаряагүй асарагдадаг болобо. Мүн эдэ хоёр тосхоной хоорондо почто зөөхэ тусхай хүн томилогдожо, Сорог тосхоной хэлхеэ холбооной отделениие даагша нүхэр Аюшеев тэрэ уялгаһаа сүлөөлэгдөө.

Аймагай хэлхеэ холбооной узелай мэдэлдэ «ГАЗ-69» түхэлэй автомашина почто зөөхын тула үгтэһэн байгаа. Теэд узелай начальник нүхэр Данцарановай гэмээр тэрэ автомашинань аваарида ороһон юм. Тус машина тэрэнэй хүсөөр заһабарилагдаха болобо. Хэлхеэ холбооной узелай хүдэлмэриие, мүн почто зөөлгые муугаар эмхидхэһэнэйнь түлөө нүхэр Данцарановта донгодолго соносхогдоо, ажалаа саашадань һайжаруулха талаар тэрээндэ заабари үгтөө.

Эдэ бүгэдэ тухай Буряадай АССР-эй хэлхеэ холбооной үйлэдбэриин-техническэ управлениин начальник Ц. Д. Булдаев манай редакцида мэдээсэбэ.

Редакцида харюусана

ШАГНАЛДА ХҮРТЭБЭ

СССР-эй буддын шажантанай түбэй зургаанай түрүүлэгшэ Жамбал-Доржо Гомбоевой далан таба наһа гүйсэһэнтэйнь дашарамдуулан, эб найрамдал хамгаалха талаар патриотическа ехэ ажал ябуулга хэһэнэйнь түлөө СССР-эй Верховно Соведэй Президиум 1972 оной мартын 16-най Указаар «Хүндэлэлэй Тэмдэг» орденоор шагнаба.

Марксис шэнжэлэлгын институт нээгдэбэ

НЬЮ-ЙОРК. (ТАСС). Нью-...ын Гарлем гэжэ негритян ...ондо марксис шэнжэлэлгын ...итут нээгдэбэ. Марксизм-...инизмые шудалалга үндэһэ ...анай илгаа гаргалгада ба ха...лта хэһээлтэдэ эсэргүү тэм...эхэ гансахан лэ зүб зам ...ходонь бүхы дарлагданги ...шадта, хамагай түрүүндэ ...нууд, пуэрториканцууд бо...н мексикан уг гарбалтай аме...анецуудта туһалха гээд ин...дай хүтэлбэрилэгшэд мэ...һэн байна.

ДРВ-е бомбодоно

ХАНОЙ. (ТАСС). Мартын 1-...10 хүрэтэр американ само...уд ДРВ-гэй газар дээгүүр ...үлүүтэй дахин ниидэжэ, ...фугасна бомбо, шарикова ...онуудтай 100 контейнер, ...тоото ракетэ хаяа. Винь...райондо, Куангбинь, Ха...ба Нгеан провинцинуудта ...һан 48 гражданска барилга...бомбодуулһан, буудуул...байха юм. Энэ добтолгоһоо ...алан, 50 хүн алуулаа. ...гаран хүн шархатаа, олон ...байра һандаргагдаа. Вьет...да США-гай империалист...дай хэһэн гэмтэ ябуулга...дые мүрдэхэ талаар комис...ээн тухай мэдээсэнэ.

...американ авиациин добтол...дые сухарюулан сохихо... Вьетнамай арадай армиин ...разделенинүүд Нгеан, Куанг...провинцинуудта, Виньлинь ...ондо дурсагдаһан 10 үдэ...й турша соо 6 американ са...лёт буудажа унагаагаа. Тии... Хойто Вьетнамда хамта ...3.446 американ самолёт ...уулан унаһан болоно.

ХИЛЫН Саанаһаа

РАДИО ТЕЛЕФОН ТЕЛЕГРАФ

Таряашадай соведүүдэй зорилго

РАНГУН. (ТАСС). Арадай (таряашадай) Центральна Соведэй 4-дэхи пленум эндэ боложо, хүдөө ажахын үйлэдбэри дэбжээхэ асуудалнуудые зүбшэн хэлсэһэн байна.

Таряашадай соведүүдэй байгуулагдаһанһаа хойшо 5 жэлэй турша соо арадай Соведүүд Бирмын ажалшадай эгээн лэ олониитын эмхи болоо. Мүнөө Бирмын зургаа миллион үлүүтэй таряашад тэндэ нэгэдэнэ.

Дүрбэн жэлэй (1972—1974 онууд) экономическа түсэб дүүргэлгэдэ, мүн кооперативна хүдэлөөндэ, Бирмын шэнэ конституциин проектые зүбшэн хэлсэлгэдэ олон миллион таряашадые эдэбхитэйгээр элсүүлэн эмхидхэхэ талаар нютагуудтахи таряашадай соведүүдэй эмхидхэлэй хүдэлмэри шангадхаха тухай шиидхэбэри пленум батала абаа.

ЯПОНОЙ «Минесима-мару» Индохитадай тэмсэжэ байһан арадуудта ашаа абаашаха зургаадахи пароход болоно. Ороной демократическа ниитын суглуулһан жасын 50 миллион иенэ сэнтэй эд бараае энэ пароход абажа ябаха. Эндэ рентген түхеэрэлгэнүүдтэй автомашинанууд, эмүүд, хуурай һүн, хубсаһаншье бии.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: тэмсэжэ байһан вьетнам арадта эльгээгдэхэ эд бараан тээгдэжэ байна.

Джапан Пресс — ТАСС-ай фото.

Гэгээрэлэй талаар шэнэдхэлгэ

РАВАЛПИНДИ. (ТАСС). Гэгээрэлэй талаар шэнэдхэлгэ хэхэ тухай Пакистанай президент З. А. Бхутто соносхоо. Энэ шэнэдхэлгэ хоёр шата дамжуулан бэелүүлэгдэхэ юм. Энэ оной октябриин 1-һээ нэгэдэхиһээ наймадахи класс хүрэтэр бүхы һурагшад һуралсалай түлөөһэнһөө сүлөөлэгдэхэ. 1974 оной октябриин 1-һээ 9 ба 10-дахи классуудта һурагшад түлөөһэ түлэхэеэ болихо байна. 1979 он хүрэтэр түрүүшын табан класста хүбүүдүүдэй, 1984 он хүрэтэр басагадай һуралсал бүгэдэ ниитын болгогдохо. Шэнэдхэлгын иимэ удаан болзор соо бэелүүлэгдэхэ байһые президент мүнгэ алтанай дутамаг байһаар тайлбарилна. Шэнэдхэлгэ хадаа гүрэнэй ба мүн энгэй һуралсалай газарнуудта хамаадаха юм. 1972 оной октябриин 1-һээ эхилэн, хоёр жэлэй болзор соо энгэй һургуулинуудые гүрэнэй мэдэлдэ абаха гэһэн правительствын шиидхэһэн тухай президент мүн лэ мэдээсээ. Тиихэдэ эдэ һургуулинуудай эзэдтэ һургуулиин байшангай сэн түлэгдэхэгүй байна. Гэгээрэлэй талаар мэргэжэлтэдэй орон дотор улам олоор хэрэгтэй болохо байһан дээрэһээ тусхай һуралсал эмхидхэхэ хэмжээнүүд абтаха гээд президент онсолон тэмдэглээ.

ИНДИДЭХИ ПАРЛАМЕНТСКА ҺУНГАЛТЫН ДҮНГҮҮД

ДЕЛИ. (ТАСС). Ороной 16 штадта, хоёр союзна газар-нютагуудта хуули гаргалгын суглаануудые һунгалгын дүнгүүд гаргагдаа. Индиин национальна конгресс гэжэ ударидахы парти угаа ехэ илалта туйлаа, тэрэнэй түлөөлэгшэд депутадуудай 2.727 мандадһаа 1.925-ыень абаһан байна. Премьер-министр Индира Гандиин толгойлдог ИНК Индиин 11 штадта Делиин союзна газар нютагта диилэнхи олонхи һунгагшадай дууе абаһан байха юм.

Индиин һунгагшадай диилэнхи олонхинь хоёр зуу үлүүтэй хүн орон дотор ёһотойл ехэ социально-экономическа шэнэдхэлгэнүүдые хэхэ тодорхой программа бэелүүлхэ мандат ИНК партида барюулба гээд нютагай шэнжэлэгшэд тусгаар тэмдэглэнэ.

Баруунай хархис этэгээдүүдтэй тэмсэхэдээ, бүхы зүүнэй үзэл баримталдаг ба демократическа хүсэнүүдые саашадань улам нягтаар жагсааха уряатай Индиин Коммунис парти һунгалтын үедэ амжалта туйлаа. Олониитэ ажалшадай аша туһые шууд сэхээр хамгаалдаг Индиин коммунистнуудай һунгалтын урда тээхи манифестые КПИ-гэй кандидадуудай түлөө 112 округто дуугаа үгэһэн һунгагшад дэмжэһэн байна.

200 бага үлүүтэй һуури эзэлһэн баруунай үзэл баримталдаг партинууд, тэрэ тоодо 105 һуури эзэлһэн «Джан Сангх», шажанай-бүлгэмэй хархис организаци ехээр булигдаа. Тиимэ болохолоороо, баруунай үзэл баримталдаг партинуудай политикые Индиин һунгагшад эрид шууд буруушааһан болоно. Дэбжэлтые, эб найрамдалые, бүхы арадуудтай хани барисаатай байхые үргэн олон арад зоной ехээр эрмэлзэдэг байһые һунгалта харуулба.

Сэрэгэйхидэй аюултай туршалганууд

ВАШИНГТОН. ТАСС-ай корр. В. Вашедченко ингэжэ дамжуулба. Америкын далайн сэрэгэй хүсэнүүдэй хэмэл одоной агаарта дүрэһэнһөө уламжалан, плутони тэдэг бодосой радиоактивна үнэһэ шандаруунууд бүмбэрсэг дэлхэйн урда хахадай 12 ороной газар дээрэ унаһан байна. Энээн тухай США-гай атомна хүсэ шэнжэлдэг комисси мэдээсэбэ.

США-гай атомай хүсэ шэнжэлдэг комиссиин саашадаа хэһэн шалгалта юу харуулааб гэхэдэ, плутониин частицанууд агаарай дээдэ үе соо 18 һарын турша соо дэгдэжэ ябаһанай һүүлээр, Газар дээрэ унажа эхилээ. Удаадахи 6 жэлэй турша соо хэгдэһэн шэнжэлгэ туршалгануудһаа харахада, задарһан плутони барандаа шахуу Газарай нюрүү дээрэ унаһан байба. Плутониин үнэһэ шандаруу Бразилиин, Аргентиныи, Чилиин, Перугэй, Эквадорой, ЮАР-ай, Родезиин, Кениин, Мозамбигай, Анголын, Шэнэ Зеландиин ба Австралиин газарнууд дээрэһээ олдоо.

Шэнэ Зеландиин, Бразилиин ба Аргентиныи газар дээрэ плутониин үнэһэ шандаруу эгээн лэ ехээр унаһан байна.

Һандаралай хойшолонгуудай бусад оронуудай хүн зондо ехэ аюултай байһые багадхаха гэжэ эрмэлзэн, США-гай атомай хүсэ шэнжэлдэг комиссиин түлөөлэгшэ унаһан плутониин үнэһэ шандаруугай хэмжээн нормоһоо үлүү гараагүй хэбэртэйнгээр хэлэнэ.

Маоистнуудай хорото хэрэгүүд

ТОКИО. (ТАСС). «Рэнго Сэкигун» гэжэ маоис эмхиин ябуулгые Японой Компартиин түбэй орган — «Акахата» газетэ буруушаана.

Нёдондо жэлэй һүүл багта Токиогой, ороной бусад хэдэ хэдэн городуудай үйлсэнүүдтэ, кинотеатрнуудта, олониитын суглардаг газарнуудта хэдэн тэһэрэлгэ болоһон байна. Удангүй гэмтэдые полици элишэлээ. Гэмтэ этэгээдүүд «Рэнго Сэкигун» эмхиин гэшүүд байшоо. Нэгжүүл хэхэдэ, гэр байрадань буу зэбсэг, Пекиндэ хэблэгдэһэн «революционно» литература болон бусад зүйлнүүд олдоһон байха юм.

Баригдажа хиналтада абтаһан гэмтэдэй мэдэрэлгэнь Японые зэбүүрхүүлээ. Пекинһээ уряалдаг хараа бодолые ябуулганаудтаа хүтэлбэри болгодог байгаабди гэжэ баригдагшад нюуһгүй хэлэхэ баатай болоо. Маоис бүлэгэй гэшүүд Пекин уригдажа, уулзалгануудта хабаададаг байба. Иимэ хараа бодол хэрэгсээдэггүй хүнүүдые өөһэдынгөө һанаашаар хэһээдэг байгаа.

Американ хоёр дипломат намнуулба

НЬЮ-ЙОРК. (ТАСС). «Ороной дотоодын хэрэгүүдтэ ...ралсаһанайнгаа түлөө» американ хоёр дипломат Панамаһаа намнуулба.

Эндэ абтаһан мэдээсэлнүүдэй ёһоор, Панамын каналые панамануудта бусааха эрилтэ хэдэг Панамын правительствын гэшүүдтэ эсэргүү хардалга гүрдэлгын кампани американ пропагандын зарим органуудай эмхидхэһэн дээрэһээнь иимэ шиидхэбэри абтаһан байна.

ЭНЭ ХУУДАҺАНДАМНАЙ УНШАГТЫ:

- Уран зураашын мастерской сооһоо репортаж.
- Будамшуугай дэбтэрһээ.
- *Уран шүлэг, оньһон үгэнүүд.*

Цырен-Дулма ДОНДОКОВА

БАСАГАН

Урдашни анхаралыеш татан,
татан,
Ута богони харгы даллан,
даллан,
Ушаралта ажабайдал руу
уряалаа,
Урихан хабарай дуһаа
дуһаалаа.

Һаяхан лэ үрхөөрөө мүшэдөөр
Һаруул жаргал тухай
хөөрэлдэһөөр
Жалжагыхан гуталаа ябууд
углааш
Замни, хүлеэ гээд гарааш.

Ябааш холые зорин,
Ялхи харгытай шадалаа һорин.
Ажабайдалай хужар амталхаа
Алхалаа бэлэйш, басаган,
абынхиһаа.

Хүл нюсэгэн гүйһэн,
Хүхын дуута зуһалан
Арадаш холодон үлөө,
Аба эжыш уяран үдэшөө.

Арба һаратай унаган —
Агтые хүлеэлгэһэн адуундаа.
Арбан наймантай басаган —
Ажабайдалые шэмэглэһэн
дундаа.
Басаганай туужатай ханилан
ябаһан
Баруулһан харгыда заха үгы.

Эреэхэн һүнинн нюуса ехэ,
Элишэлэн хэлэхэдэ зүрхэндэ
бэрхэ.

Гэрээ орхин ябаалши даа,
ябаа,
Гэнэн хонгор наһандаа.
Гэзэгэ гүрэн заһаалши даа,
заһаа
Гэнтэ басаган хүбүүнээр
ушархадаа.

Хабарай ногоохон ягаахан
дүлэнэй
Хажуугаарнь басаган яагаад
гаралтайб...
Наһанай ногоохон дулаахан
дүлэнэй
Набшалаа басаган яагаад
дабалтайб...

Уер оймоно басаган хабарай.
Үгы! Хүлгүй тэрэ далай.
Хүзүүсээ шунгаһан басаганай
Хүлһөөнш татыш. Гуйнаб
шамай.

Тээд басаган тогтоногүй айн,
Төг дундань хүрэбэ далайн...
Тэрүү тэрэ! Сабшахадань
гарайнь
Тэбэри долгид сасарна сайн.

Эбхэрнэ далайн шэрүүн
урасхал
Эрьсэ сохин бутарнал.

Энээндэл шэрүүн ажабайдалай
амисхал
Эльгэ зүрхэ ээлэн бударнал.

Анин нюдөө зогсоно
Асарн далайн эрьедэ.
Ямар долгин шулуу
буталагша ааб...
Ямар дуран зүрхэндэ долги
асарагша ааб...

«Ягааш хадаа ажабайдал
Ягаахан даа, дулаахан», — гээд,
Ялагашан энеэнэ басагахан
Ядарһанаа үни мартаһан.

Хара харин гэзэгэ соонь
Хабарай наран хоргодоно.
Һанал дүүрэн сэдьхэл соонь
Халта һанаашархал соргодоно.

Ногоохон далан дэрлэхэдээд,
Нойрсог лэ даа нихэдээд,
Байгаалиин табиһан
хүүхэнние
Бааюулыш даа, харгы,
һэжэрхэдээд.

Уулзанам гэжэ мэшэрхэдээд,
Ута һорьмоһодынь
шэшэрхэдээд,
Ээлжээтэ ушаралай урдаһаа
Энеэгээд гэшхэлнэ
унтаандаа.

Ээрсэг һарада хүрэжэ,
Элшынь һубин шэдэлнэ гү?
Элдин талаяа мүнгэлнэм гэжэ
Этигэн басаган шэбшэнэ гү?

Үнэхеорөөшье үнгэтэ туяа
Үүдэ нэбтэ һанжалдаа.
Үнинэйшье толгой дээрэ
мүнгэн будаа
Үлэ мэдэг адхараа.

Эрмэлзэл, хүсэл түгэс байхада,
Эрьесэ түргэн ажабайдалай.
Хүлэгтэл жэлнүүдэй
харайлдахада,
Хүсэшэгүй, ургалшагүй,
ялай!
Басаганайшье балшар
наһанууд—
Баһа дахяад бадархагүй
улаалзай.

...Гэнтэ нэгэ мэдэхэдэ,
Гэмшэлтэй гү, баярлалтай гү?
Янгирна тэргэ хүүгэдэй
Ялабхина наранда хүхюутэй.
«Ягааш хадаа ажабайдал
Ягаахан даа, дулаахан».

Залуухан эжын ехэ дура
Замай дуун болгоорой.
Эшш-шэ! бү шууягты,
Эжын хүбүү бү һэрюулэгты.

Тоб-тоб, тоб-тоб —
Тоборходоно хүүгэдэй тэргэ.
«Ягааш хадаа ажабайдал —
Ягаахан даа, дулаахан».

«МИНИИ АРАДАЙ ТҮҮХЭ»

Буряадай уран зурааша А. Н. Сахаровскаягай мастерскойдо һаяшаг ороходомнай, Александра Никитична тусгаар столой хажууда зогсонхой, тэбхэрхэн линолеум дээрэ ээлжээтэ зурагаа һиилэжэ, оройдоо сүлөөгүй байба. Жаахан, һөөл зохидхон һүүшэ одоо ульгамханаар халтиржа, хоноодоһо гаргаадхина. Уран зураашын гарнуудай уян нугархайе, онобшотой мэргэнние ойлгохоор даа. Нэгэшье юумэн алдагданагүй. зүйл бүхэнинь онсо өөрын һууритай.

Нэгэ, хоёр, гурбан үдэр үнгэрхэ. Елэгэр линолеум түхэл шарайтай болоод, амиды юумэдэл хүгжэм зугаа зэдэлүүлэн дуулахал. Уран зураашын эди шэди одоол эндэһээ эхитэй бшуу. Теэд тэбхэр материал амидыруулхын, түхэл шэнжэтэй болгохын тула нилээд ехэ тэсэбэри, бэлиг шадабари хэрэгтэй ха юм.

Александра Никитична столһоо шууд халта холодожо, хэжэ байһан зурагаа тон анхаралтайгаар шэртэн хараад:

— Одоо нимэ байха ёһотойл хаш, — гэжэ арай дуулахаар хэлэбэл даа.

— Багсаахада, буряад арадай урданай байдал харуулһан зураг бэшэ гү даа.

— Тиимэ... Москвагай «Художественная литература» гэжэ номой хэблэл манай «Абай Гэсэрые» гаргахаар хараалһан байна. Шэмэглэл гоёолтыень хэжэ сүлөөгүй байнаб, — гэжэ Александра Никитична ойлгуулбал даа.

Уран зурагай нюусые гүйсэд мэдэхэгүй хүнүүд гайхажа болохо. Ном шэмэглэхын тула заабол линолеум дээрэ һиилэн зурахань һонирхолтой. Эндэ гайхамаар юумэн үгы гээшэ. Һиилэжэ зураһанай удаа тэрэнээ тусхай станок дээрэ табяад, саарһанда хэблэжэ гаргадаг юм. Тиихэдэ зурагай нюуса таагдажа, түхэл шарайнь элирдэг шуу. Энэ жанр ленографи гэжэ нэрэтэй.

Һүүлэй үедэ тэрэнэй бүтээһэн «Минии арадай түүхэ», «Сурхарбаан» гэжэ үлхөө зурагуудынь тон нимэ маягтай. Тиихэдэ «Минии арадай түүхэ» гэжэ зурагуудынь табан хэһэгһээ бүридэнэ. Буряад арадай урданай байдал харуулһан зурагынь тон ехэ удха шанартай.

Урданай барга бүдүүлиг байдал, баяшуулай муяа мундуугаар аашалалга, үгытэй ядуу зоной уйдхар зоболон, бөө ламанарай худал хуурмаг ябадал эндэ дууһан бии. Эрхэ сүлөөгэй түлөө тэмсэһэн түрүү үзэл бодолтой хүнүүдэй холын сүлэлгэдэ туулгажа ябаһые, харанабди. Оройдоо нэгэхэн зураг соо эдэ бүгэдэнние тодо хурсаар харуулһандань баясамаар.

Хоёрдохи хэһэгынь «Совет засагай түлөө» гэжэ нэрлэгдэнхэй. Улаан туг дээрэ үргэнхэй, моридойнгоо шадал соо харайлгажа ябаһан партизануудые хүдөө нютагайхид баяртайгаар угтана. Хубсаһа хунараарнь тухайлхада, революциин нангин хэрэгтэл олон арадай түлөөлэгшэд хабаадалсана. Тиигээд ерэхэлээрээ энэ зурагынь интернациональна удхатай болоно бшуу.

Гурбадахи хэһэгынь хамтын ажахы байгуулһые харуулна. Түрүүшын тракторай хойноһоо бүлэг хүнүүд хайшаашьеб гэшхэлэлдэнэ. Транспарант дээрэ үргэнхэй. Тухайлхада демонстрацида гү, али суглаанда яарана хаш. Бүгдөөрэн баяртайнууд. Шүүд дорохононь хүнүүд дүхэриглэн һуунхай, нэгэ хүнэй хөөрөөе һонирхон шагнана. Нютагтаа хамтын ажахы байгуулаад, тэрэнэй айхабтар ехэ удха шанартай байһыень ойлгуулна янзатай. Иигээд лэ үгытэй ядуу зон эрхэ сүлөөтэй боложо, газар дайдынгаа бодото эзэниинь байһанаа мэдэрээ бшуу. Бүри доодо зурагтань хүнүүд клубтаа сугларанхай, ажахыгаа хүгжөөхэ хараа түсэб тухайдаа хөөрэлдэнэ хэбэртэй. Зүүн гараа дээрэ үргэһэн Ленин багшын дүрэ бүриншье һонирхолтой болгоно.

Дүрбэдэхи хэһэгынь Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуу ехэ дайнай хүшэр хүндэ сагые зураглана. Түүхэтэ илалтын үдэрые дүтэлүүлхэ хэрэгтэ буряад арадай хубитаяа оруулһаниинь онсо тэмдэглэгдэнэ. Адууһа малаа үдхэжэ, талха таряагаа ургуулжа, гүрэндэ түсэбһөө гадуур тушаажа байгаа. Энэ хүдэлмэри ехэнхидээ эхэнэрнүүд, үхибүүд хэжэ байгаа бшуу.

Табадахи хэһэгынь буряад арадай мүнөө сагай байдалда зорюулагданхай. Болбосон түхэлтэй хүдөө нютаг, томо промышленна предприятинуудтай хото город, адууһа малаар бүрхөөгдэһэн тала дайда хуу бии.

— «Минии арадай түүхэ» гэжэ үлхөө зурагуудай гурбаниинь нёдондо зун Лейпциг хотодо болоһон уран зурагай уласхоорондын выставкэдэ табигдаһан, ехэтэ һайшаагдаһан байна. Тиихэдэ уран зурааша өөрөө тэндэ хабаадалсаа һэмнай. Гадна Монголдо, Чехословакида эдэ зурагуудынь табигдаһан юм.

«Сурхарбаан» гэжэ үлхөө зурагуудынь гурбан хэһэгһээ бүридэнэ. Баһа нёдондо зун Москвада спортивна зурагай бүхэсоюзна выставкэ болоходо «Сурхарбаан» үндэр сэгнэлтэ абажа, уран зурааша мүнгэн шанда хүртөө бэлэй.

— Лейпциг хотоһоо ерэһээр Аха, Түнхэн болон Хяагтаар ябажа, ажалша бэрхэ хүнүүдтэй уулзажа, зарим тэдэнэй эскизүүдые хээб. «Абай Гэсэрээ» дүүргээд, дэбтэрээ дахин һэхэжэ, тэрэ зурагуудаа дүүһан хэхэ һанаатайб. Улаан-Үдынгөө фабрика, заводуудаар ошохо, хүдөө нютагуудаар саг үргэлжэ ябаха түсэбтэйб, — гэжэ Александра Никитична хахасаха дээрэмнай хэлээ бэлэй.

Зүб лэ гээшэ. Ушар юуб гэхэдэ, ёһотой һайн бүтээл мастерской соо мүндэлдэггүй, бодото геройнуудай дунда түрэдэг шуу.

М. ОСОДОЕВ.

УРАН ЗУРААША А. Н. Сахаровскаягай «Хамтын ажахы байгуулга», «Мори урилдаан» гэжэ зурагуудые харанат.

ДОНДОГОЙ ЗҮҮДЭН

...Дондогой мэдээ орожо, нюдөө нээхэдэнь, ямар нэгэн харанхы нүхэн соо гээшэ гү, али хаанашьеб байһан шэнгеэр үзэгдэбэ. Амилхадань хамар руунь нэгэл аягүй эхүүн үнэр гутахадал гэнэ. Бэень хүндүүлхэй, эндэ тэндэнь үбдэнэ хэбэртэй. Тиин тэрэ хубсаһатаяа милициин таһаг соо орошоод байһанаа һаял тухайлба хэбэртэй. Зосоонь бүри уйтаржа, аминиинь хаагдахаа һанахадал гэнэ.

«Яаха хүн гээшэбиб? Яаха?...» гэһэн элдэб бодолнууд толгой сооһь хүмэрилдэнэ. Хэдыдэ, яагаад эндэ ороо гээшэбиб? Муу юумэ хээгүй хүн гээб даа? Жамбалтай ресторан соо һуугаа һэмнайбди... Түрүүн нэгэ, тиигээд үшөө нэгэ, үшөө... нюдэнэйнь үр дүүр архиин шэлнүүд жэрылдэн бии болоходол гэнэ.

«Үгы, тиигээд Жамбалтай, Жамбалтай...» Жамбалай маряатай пилагар үргэн нюурынь Дондогые нанда барьһан шэнгеэр ирбайн, энеэжэ байһандал харагдахадал гээд, далда орошоно. Дондог шэхээ хоёр гараараа бүтүүлээд, шурхирса бархирна.

— Эй, хара архиншан, хүнэй унтахые бү һаатуула! — гэһэн шэрүүн абяан Дондогые заригад гүүлэбэ.

Дуугай байһанай удаа Дондог зүрхэлжэ зүрхэлжэ:

— Хэн дуугарнаб? — гэжэ шэшэрэнги хоолойгоор асуужархиба.

— Юу һураабши, хэншье һаа адли юм. эндэ ороол хадаа гахайшье, шиишье нэгэн адли. Гахайн шэрхэг үһэн шэнги болоторнь толгойншни үһые абажархиха.

— Юу? Үһыемни абаха гэжэ гү?..

Энэ үедэ үүдэн нээгдэжэ, Дондогые дуудаба. Хэдэн мантан түлхюурнүүдые Дондог халта обёоржо, ямар томо хайша гээшэб гэжэ һанаха зуураа, һуурииһаа бодожо ядана. Дахяад дуудаба.

Дондогой нюдэнэй үр дүүр хэдэн олон шэлтэй архинууд, Жамбалай наада хараһан пилагар үргэн нюур, нялуун энеэдэн, гахайнууд бии болоходол гэнэ. Мүн лэ хониной нооһо абадаг мантан гэгшын адхуур хайшанууд Дондогой елэн харахан үһыень хайшалхаяа байһандал үзэгдэбэ. Дондог толгойгоо тэбэришэнхэй: «Үһыемни бү абыт, архи . уухаяа болёоб» — гэжэ бии шадалаараа хашхараад, өөрынгөө шангаа абяанһаа сошон һэришэбэ...

Энэ аймшагтай зүүдэ хараһандаа бүхы бэень шал норошонхой, зүрхэнэйнь сохихо элихэнээр дүлдажа байба.

Б. ЦЫРЕНДАШИЕВ.

Гунга ЧИМИТО[В]

АРСАЛАНАЙ ҺУРГААЛ

БАСНИ

Үүлэндэ хүрэмэ оройтой
Үндэр уула нютагтай,
Албатандаа хүндэтэй,
Абхай дангинарта ямбатай
Албан хэрэгтээ урагшатай
Арсалан ажаһуугаа һэн ха.
Хада үндэр хабсагайдаа
Хани нүхэд олонтой,
Дээрэлхүү омог зантай,
Дээгүүр заларха дуратай
Хүсэтэ тэрэ Арсалан
Хүхижэ, хөөрэжэ ябатараа,
Архи, хаарта. һамгантай
Аюул муугаар орёолдоод,
Ажал хүдэлмэреэ унагааад,
Амаргүйгөөр хараалгаа.
Һалгай ябадалаа мэдүүлһэн
Һаглагар үһэтэй Арсалан
Уула үндэрһөө намнуулан
Уужам талада ерэбэ ха.
Һаяхан тэрэ Арсалантай
Һарлаг Үхэр уулзажа,
Һайн нүхэд мэтээр
Һайса хөөрэлдэбэ ха.
Айдаг һүрдэдэг Арсалан[...]
Агсамнадаг урданайнь за[...]
Үлэһэн юумэн үгы байба,
Үхэр ехэтэ гайхаба.
Һарнин доройтоһон Арсалан
Һанан һанан хөөрэбэ:
— Энээхэн нарата дэлхэй[...]
Элдэб юумэн болодог ба[...]
Үдэтэ алда даляараа
Үүлэндэ хүрэдэг Бүргэд[...]
Яһата Мэлхэйдэл болошо[...]
Ябагаар мүлхин ябадаг [...]
Агсамнажа хүхиһөөр
Амитанай адаг болоһон
Хайрата минии жэшээ
Хамагта һургаал болог лэ[...]
Гэжэ хэлээд, Арсалан
Гэдэргээ эрьен ябашала[...]

ОНЬҺОН ҮГЭНҮҮД, ХОШОН ЗУГААТА МҮРНҮҮД

1. Ажалша айлай газаа,
гэртэхинь эмхитэй,
Һалан айлай һаба, һуулгань
үнгэртэй.
2. Һанаһан айлда болоһон
эдеэн,
Һарбайһан газарта һайхан
сэсэг.
3. Хотошо нохой абяархуу,
хурдан морин суурхуу.
4. Хүн нүхэсэдэг,
мал эжэлшэдэг.
5. Айл зон ами нэгэн,
Хотон зон хоолой нэгэн,
Түрэл зон түһөө нэгэн.
6. Задатай харгы замда хүндэ.
Жабартай харгы унаада
хүндэ.
7. Эдлэгдээгүй түмэр
жэбэрһээр дууһадаг,
Уугдаагүй уһан гашалһаар
шэргэдэг,
Хоохон бодол унтарһаар
хосордог.

БАЙХАГҮЙ

1. Долгигүй далай байхагүй
далигүй шубуун байхагүй
2. Утаагүй гал байхагүй.
уһагүй бороо байхагүй.
3. Нэрэгүй хүн байхагүй,
наһагүй амитан байхагүй.
4. Үүдэгүй гэр байхагүй
үгэгүй хэлэн байхагүй.
5. Жүһэгүй мал байхагүй.
жабаргүй гол байхагүй.
6. Ханагүй гэр байхагүй,
харгыгүй айл байхагүй.
7. Эхигүй гол байхагүй,
элшэгүй гал байхагүй.

ЖОРОО БАДАГУУД

1. Хүн боложо байһан
хүбүүнэй харгы
Ханата гэрэй хаяаһаа эхилдэг.
Бэри болоһон басаганай
харгы
Бараата гэрэй богоһоһоо
эхилдэг.
2. Хизаарта морёороо
гүйлгэхы мэдээд,
Хооллуулхаа мэдэдэггүй
эзэн яндан,
Уламта морёороо гүйлгэхы
мэдээд,
Уһалхаа мэдэдэггүй эзэн
яндан.
3. Айл болоһон хүбүүнэйхи
Аба эжын юрөөлөөр юм.
Хүн болоһон хүрьгэнэйхи
Хүлеэһэн урагай юрөөлөөр
юм.
4. Ангаһан мориеш
ундалуулһан
Аршаанта булагаа бү марта!
Айдархан бэеш
жаргуулһан
Аба эжыгээ бү марта!
5. Хаарта, архи эрьюулһэн
Хобдог ээзэнэй гэмээр
Хара үглеенһөө уюулһан
Хазаарта морин хайратай.
Хобдог хомхой, һэшхэлгүй,
Хулгайша ангуушанай
гэмээр
Хонгор эхеэ алуулһан
Хоёр нюзагад хайратай.
6. Уяалгүй орожо ерээд,
«Ууял даа» гэһэн архиншан
залхуутай.
Урдаһаа нобшоржо ерээд,
Удаан ороһон убһаг
бороо залхуутай.
7. Утаа уняар тараагаад,
Гал дүлэн болоһон түймэр
аюултай.
Архиин охиндо галзуураад,
Аашалан хашхарһан үймар
аюултай.
8. Ууяжа байһан галые
Удхалан ороһон бэри бэрхэ.
Задаржа байһан хорёое
Заһан ерэһэн хүрьгэн бэрхэ.
9. Шанаһан сай бусалха бүрөө
эдеэшэдэг,
Һанаһан бодол
һайшаагдаха бүрөө бэелдэг.

Б. НАМСАРАЙН.

ПРАВДА БУРЯТИ[И]

Нэгэдэхи хуудаһанда. «[...]лай журам» — түрүү [...] «Мүнөөдэршье полидо [...] хаар бэлэн...» — В. Крылов[...]портаж. КПСС-эй обк[...] Л. Синегрибовэй «Мо[...] профсоюзуудай съездэ» [...] репортаж.

Хоёрдохи хуудаһанда. [...]рысөөнэй үндэр урмаш[...]нууд» гэһэн тематическа[...]даһан.

Гурбадахи хуудаһанда. [...]нирхолтой хуби заяан» [...] С. Чагдуровай статья. С[...]лис оронуудта. Хилын [...]һаа ерэһэн мэдээсэлнүүд.

Дүрбэдэхи хуудаһанда. «[...]ботний огонёк».

ЭНХИР ЭКРАН

УЛААН-ҮДЭ ХАРУУЛ[НА]

11.00 — «Жила-была [...]ка» — уран һайханай ф[...]

12.20 — Концерт.

13.00-һоо 21.30 бол[...] «Орбитын» программа [...] жуулагдаха.

УЛААН-ҮДЭ ХАРУУ[ЛНА]

21.30 — «Ая-ганга» — [...]тературно-хүгжэмтэ прогр[...]

«ОРБИТЫН» ПРОГРА[ММА]

23.00 — Уран зох[...] Т. Тэсс гэгшын хөөрөөн. 2[...] — Үнгэтэ телевидени. «[...]шын аялганууд». 24.0[...] «Время» гэһэн мэдээсэл[...]грамма. 00.40 — «Резид[...] хуби заяан» — уран һай[...] фильм (1-дэхи серя). 02.0[...] Үнгэтэ телевидени. «Ор[...]манс. М. А. Римский-К[орса]ков».

Редактор
Ц. Ц. ЦИБУДЕЕВ.

БУДАМШУУ

БАРГА БАТА ГОМБОЖАПОВ, ТЭРЭНЭЙ ДАХУУЛНУУД

Буряад хүн гээшэ хэр угһаа айхабтар хүндэмүүшэ, холоһоо ерэһэн айлшанаа доро дохин угтажа, заабол хоймор таладаа һуулгажа шалал зэргээрээ хүндэлдэг заншалтай. Харгыда оройтоһон танигдаагүй аяншаниишье гэрэй эзэн эхэнэртэ баяр баясхалан хүргөөд, хойто үглөөниинь аян замаа үргэлжэлүүлэгшэ бэлэй. Угсаата арадай манай энэ һайхан заншал мүнөө бүришье гоё, одоо интернациональна удха шанартай болоо бшуу.

Хурамхаанай аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой жолоошон Бата Гомбожапов түрэл арадайнгаа ёһо заншалые оройдоо тоодоггүй гү, али мэдэдэггүй. «Байгаа юм бэзэ. Бүхы юумэ сахиха болоо һаа, хосорһон хартаабха боложо һалахаш» гэжэ дээрэлхэдэг заншалтай.

Үнгэрэгшэ жэлэй ноябриин 20-ной үдэшэ болоһон үйлэ хэрэгые «ахай» үни хада мартаа ёһотой даа. Һайн юумэн мартагдадаггүй. муу юумэн бэлээр мартагдадаг гээшэмнай одоо эндэһээ эхитэй хаш даа. Хэрбээ тиимэ бэлээр мартаа һаань, дахин һануулая.

Тэрэ үдэшэ Гомбожапов хажуудахи нүхэреө өбёорхо тэнхээгүй, «малгай дорохоноо» ябаа. Бархан нютагайнгаа үйлсөөр найгараагүй. харин машинынгаа рульда ба жуулданхай. энэ тэрээгүүр зоргоороо харайлгаа.

Кабина соогоо үшөө хоёр хүниие һуулгаад (жолоошонтойгоо аяар гурбан хүн болоно бшуу) магазинай үүдэндэ ерэхэдэнь, тэрэнь үни хада хаагданхай байшоо.

— Халаг даа. яаха болоно гээшэбибди? Зуу зууе даражархёо һаа, ямар гоё бэлэй. — гэжэ һогтуу Б. Гомбожапов халаглаба.

— Столоводо ошоё.. Тэндэ юу хээн байха ёһотой. — гэжэ хажуудахи нүхэрынь бабаҥаба.

Һогтуу хүйхэрнүүд столово тээшэ харайлгажа мэдэбэл даа. Танил үйлсэнүүдынь айхабтар үргэн салуу болоһон хэбэртэй. одоо дайража унагаахаар юумэн үгы шэнги. Газаа дарахаа мэдэ. Зоргоороо аашалдаг жолоошондо одоо хамаагүй даа. Колхозой машина харамтай бэшэ. Хэрбээ эбдээ һаа, орондонь шэб шэнэ машина абахадааашье болохо. Колхозой ноёдто хэһээлгэхэ, хараалгаха гэжэ байхагүй. Эхэ эсэгээешье тоохо янзагүй. Һогтуу шофернуудай амые хазаарлаха автоинспекторшье нишэ ерэдэггүй. Зоргоороо годоорходонь одоо гоё ха юм. Машинаяа гаражда табихагүй. Дуратай сагтаа үмсэдөө хэрэглэхэ.

Тушаан болоходоо, столово хаалгатай байшоо һэн. Урагшагүндэһэн һогтуушуулай нэгэн сэдьхэлэй гүнзэгыһөө һанаа алдажа:

— Элүүһэндэ ошоё. Тэндэхи магазинһаа нэгэ шэл абажа болохобди, — гэжэ дурадхаба.

— Аяар хори модоной зайда ошохонь аягүй ха юм, — гэжэ нүгөөдэнь дуугараад, архида һайса садаһан янзатай һэхэрээдхибэ.

— Ябая, үһан зон үһан тээшээ. Хорин модонһоо болохо, бүри холохонуур харайлгагша һэмнэйбди.

Һогтуу Б. Гомбожапов нүхэдэйнгөө гүйлтаһаа арсаагүй. Урдахи хоёр фараяа ялайтарнь гэрэлтүүлээд, Элүүһэн тээшэ годирһон харгыда машинаяа залаха һанаатай тэршэгэнүүлжэ байтарнь, сүүмхэ бариһан танигдаагүй хүн хаанаһаашьеб гүйжэ ерээд:

— Хайшаа ошохотнайб, хүбүүд? — гэжэ хандаба.

— Юу хайшаа гэжэ, Элүүһэндэ ааб даа! — гэжэ жолоошон бадашаба.

— Тантай тиишэ ошолсожо болохо гү?

— Болоно ааб даа.

Машинань тэрэ дороо ябаадүй, хахад час тухай байра дээрээ тэршэгэнэбэ. Үноохи танигдаагүй хүнэй гайхаһаар байтар һогтуу Бата кабинаһаа толгойгоо бултайлгаад:

— Һээ хубаан, дүрбэн түхэригтэй гүш? Бушуухан һарбай наашань! — гэбэл даа.

— Аяар дүрбэн түхэриг түлэхэ гэжэ гү? Ямар үнэтэй юм? — гэбэ холоһоо ерэһэн айлшан.

— Минитээр ошолсохоб гэжэ һанаа гүш даа. Тиимэ бэлэн юумэн байдаггүй юм шуу, — гэжэ кабинын нүгөөдэ талаһаа хэншьеб хашхарба.

— Энэтнай автобус бэшэ, харин колхозой машина ха юм. Инхэдээ яажа байнабта? — гэжэ айлшан гайхаба.

— Үшөө тиигэжэ бидэндэ һургаал заахашни бы!

Тэрэ барбагар томо нюдарга кабина сооһоо харагдахадал гэбэ. Ажалайнгаа хэрэгээр саг үргэлжэ хүдөө нютагуудаар ябадаг, хүнүүдтэй уулзадаг, хөөрэлдэдэгшье һаа. иимэ аймшагтай нюдаргада занууллаагүй ябаһандаа жэхыдэһэниинь хүрэбэ.

— Архитай гүш? Бии юм һаань, гарга наашань! — гэжэ һогтуу хүйхэрнүүд улам саашаа нэтэрбэ.

— Архи абажа ябадаггүйби, — гэбэ холын айлшан.

— Тэрээхэн сүүмхэ соошни юун бинб? Үзээлши. — гэжэ нэгэниинь хэлээд, машинын бүхөөг дээрэ миисгэй мэтэ собхорон гараба.

Холоһоо ерэһэн айлшан тэрэнэй гарта оронгүй, бушуухан харайжа буугаад, аһан шадалаараа гүйбэ. Айлшанай сүүмхэдэ олзорхоһон нэгэниинь хойноһоонь намнажа ошоод, урагшаа тангайтарнь толгой руунь ёборбо.

Улан-Үдэһөө аяар Бархан нютаг ажалайнгаа хэрэгээр ерэһэн фотокорреспондент Сергей Б. гэгшэ иимэ хэрзэгыгээр угтуулхаб гэжэ һанаагүй ябаа ёһотой. Хэрбээ «ГАЗ-51» машинын номерые танижа хараагүй һаа, жолоошониинь мүнөөшье болотор мэдэгдэхэгүй бэлэй. Тэрэ үдэшэ Бата Гомбожапов машинаяа гаражда табяагүй һэн гэжэ диспетчер А. Зайцева хэлэнэ.

Сугтаа уһан тулам болотороо архидаһан, һогтуу галзуугаар архи бэдэрһэн нүхэд тухайдаа, фотокорреспондентые сохиһон хулиган тухайда хэлэдэггүйнь, балшыса элирүүлдэггүйнь гайхалтай. Энээн тухайда колхозой партком, комсомолой организаци һайн мэдэнэ. Муунь гэхэдэ, мүнөөшье болотор хэмжээ абанагүй. Энээн тухайда Хурамхаанай аймгүйсэдкомой милициин таһагта дуулгагдаһан, мэдүүлгэ ороһон байха. Ямаршье хэмжээн мүнөө болотор мүн баһа абтаагүй байһаар.

Одоо гайхамаар гээшэ! Холоһоо ерэһэн танигдаагүй айлшаниие иимэ хэрзэгыгээр угтадаг шэнэ ёһо заншал Бархан нютагта бии болоо гү? Энэ асуудалда дары бушуухан харюусаха, хэмжээ абаха саг үни хада тулажа ерээ.

БУДАМШУУ.

Н-03446. Заказ №